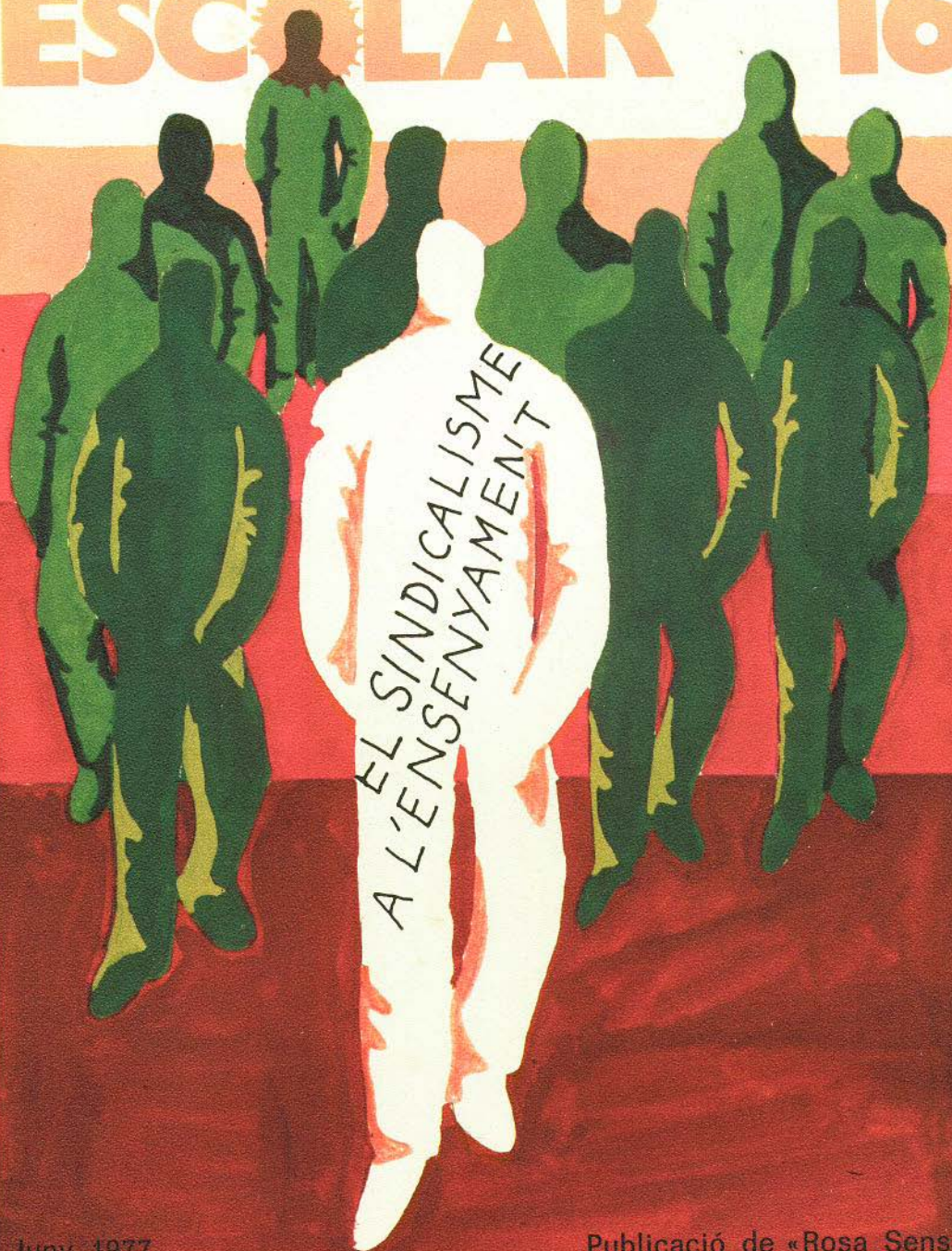

PERSPECTIVA ESCOLAR 16

Juny 1977

Publicació de «Rosa Sensat»

Í N D E X

EDITORIAL	1
EL SINDICALISME A L'ENSENYAMENT	2
1. Les Centrals sindicals i els ensenyants. Una perspectiva històrica fins al 1939, per Albert Balcells	3
2. CNT (Confederació Nacional de Treballadors)	7
3. Les Comissions d'Ensenyament de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya	13
4. CSUTE (Confederació de Sindicats Unitaris de Treballadors de l'Ensenyament)	18
5. FETE (Federació de Treballadors de l'Ensenyament)	20
6. FETE-SOC (Federació de Treballadors de l'Ensenyament de Catalunya-Solidaritat d'Obrers de Catalunya). El Sindicat dels Treballadors de l'Ensenyament de Catalunya	25
7. USO (Unió Sindical Obrera)	28
8. Cap al Sindicat Unitari	32
9. El Sindicalisme dels ensenyants a França, per Jacques George	35
10. França: La Federació de l'Educació Nacional (FEN), per Pierre Broué	39
EXPERIÈNCIES ESCOLARS A la manera de Viladecans	43
DIDÀCTICA La Biblioteca a l'escola	47
INFORMACIONS I COMENTARIS Dèficits escolars als barris de Barcelona	49
Sobre la Introducció del Català a l'Escola	53
QUÈ EN PENSEU DE... La LGE vista per la Comissió Avaluadora	57
BIBLIOGRAFIA	59
PER ALS NOIS I NOIES En Torn de Marco	62

Perspectiva Escolar
Edició i Administració: a.a.p.s.a. «Rosa Sensat» - Còrsega, 271.
Tel. 228 00 03 - Barcelona-8

16

Consell de Redacció: Montserrat Badia, Rosa Carrió, Biel Dalmau, Marta Mata, Ramon Prats, Jordi Vives
Director: Jordi Tomàs
Distribució a llibreries: Arc de Berà - Condesa de Sobradiel, 4, B, 2
Subscripcions: a.a.p.s.a. «Rosa Sensat»
Portada i maquetat: Pere Prats Sobreperere
Fotògraf: Josep Gri
Composició: Fernández, Borrell, 168
Impremta: Gráficas Román, Casa Oliva, 84
Realització tècnica: KETRES. Tel. 253 36 00/09
Dipòsit legal: B. 2.090-1975 - P.V.P. 125 ptes.
Subscripció anual: 920 ptes.

PERSPECTIVA ESCOLAR

A punt de començar una altra Escola d'Estiu, la 12a. de Barcelona, la nova situació política que està vivint el país ens porta a fer una breu valoració d'allò que des del nostre punt de vista ha aportat l'Escola d'Estiu en aquesta etapa del franquisme que esperem que s'hagi acabat definitivament.

Durant molt de temps l'Escola d'Estiu de Barcelona, sobretot els cinc primers anys, ha estat un dels pocs llocs on milers de mestres han pogut reunir-se. La irradiació i els lligams transformadors que l'Escola d'Estiu ha creat primer a les comarques de l'àrea cultural catalana i després, a poc a poc, a tots els pobles de l'Estat ha contribuït a fer conèixer i comprendre les nostres realitats pedagògiques, socials, històriques i polítiques.

La voluntat unitària i el caràcter obert que ha animat l'Escola d'Estiu —aspecte que cal deixar ben clar— ha cercat, en cada moment concret d'aquests anys difícils, la participació de tots els sectors polítics i cívics en les activitats pedagògiques i generals, en un esforç per acollir tota mena d'aportacions positives per a la millora de l'escola i de la professió del mestre. I quan l'Escola d'Estiu ha promogut reflexions generals, s'ha situat en el marc dels corrents i organismes polítics unitaris de Catalunya: terceres vies en la Declaració de la 10a. Escola d'Estiu, Assemblea de Catalunya l'any passat, constitució d'una taula oberta d'organitzacions aquest any.

Tot i ser organitzada per una institució privada, s'ha lluitat també pel caràcter públic de l'Escola d'Estiu i no només en els aspectes econòmics, sinó també en la discussió i elaboració de la política educativa del país, tal com s'havia fet durant la Generalitat que a més es feia ressò de les conclusions en la seva legislació i com esperem que faci la futura Generalitat.

A nivell pedagògic i escolar no és arriscat de dir que l'Escola d'Estiu per mitjà dels seus cursos, grups de treball, seminaris i activitats de trobada i sensibilització general dels mestres ha contribuït de forma decisiva a fer conèixer i a recrear l'herència pedagògica del primer terç de segle. La participació i entusiasme d'aquells grans mestres i pedagogs Alexandre Galí i Artur Martorell, en contacte amb les noves generacions, ens va fer recuperar amb tota la seva autenticitat l'herència dels Eladi Homs, Pau Vila, Rosa Sensat, Xirau, Cassià Costal, Herminio Almendros, l'herència extraordinària de l'Escola Popular Catalana des de la Mancomunitat fins a l'obra revolucionària del CENU, que el franquisme, de forma brutal, havia destruït físicament i moralment.

L'Escola d'Estiu, però, no podia viure només d'un passat gloriós i des de bon començament va iniciar els contactes —interromputs també per la dictadura— amb els corrents pedagògics més progressius d'Europa tant de l'Est com de l'Oest, en la vessant de la didàctica i dels continguts. La matemàtica moderna, els nous corrents lingüístics i gramaticals, la nova història, l'expressió i les ciències socials i naturals, la psicopedagogia i la dinàmica de grups han estat presents a l'Escola d'Estiu durant aquests anys, com també els estudis i aportacions realitzats a casa nostra sobretot en el camp de la llengua i de l'aprenentatge de la lectura i en el de les ciències socials.

El nostre desig, raonable per altra banda si és que de veritat conquerim la democràcia, la llibertat i l'Estatut d'Autonomia, és que aquesta 12a. Escola d'Estiu enterri una etapa i n'ajudi a néixer una altra que potenciï aquells aspectes que ha defensat sempre i en circumstàncies més difícils: la voluntat de servei públic, el caràcter obert i democràtic i l'esperit unitari. Que aquesta 12a. Escola d'Estiu sigui la DE LA LLIBERTAT i es pugui desenvolupar en un clima semblant a la del 1931 inaugurada per Francesc Macià.

2 EL SINDICALISME A L'ENSENYAMENT

La raó per la qual hem cregut convenient de dedicar aquest número de «Perspectiva Escolar» a la qüestió del sindicalisme a l'ensenyament ha estat la valoració del moment clau en què es troba la vida del nostre país: a la fi d'una dictadura, iniciem el camí —ple d'entrebancs encara— vers una democràcia política.

I en aquest període de pre-democràcia, i quan encara no hem aconseguit del tot la llibertat, es plantegen de cop tots aquells problemes que abans, per decret, no existien. La qüestió sindical, i de la sindicació dels treballadors de l'ensenyament en concret, és un d'aquests problemes que ha passat al primer terme. Podem dir sense por d'equivocar-nos que avui a tots els moviments, grups i nuclis d'ensenyants es discuteix vivament la problemàtica del sindicalisme.

A causa d'aquesta situació hem cregut que «Perspectiva Escolar» podia intentar oferir a tots els treballadors de l'ensenyament un conjunt d'informació al més àmplia possible sobre les diverses opcions sindicals que ja avui existeixen en la nostra societat i en el camp de l'ensenyament més en concret. Aquesta informació representa —així ho esperem— una eina que pot ajudar tots els mestres a definir la seva pròpia opció. L'intent és difícil i arriscat perquè ens trobem en una situació molt fluctuant en què les coses poden canviar en un interval d'un mes i fins i tot de setmanes. Per exemple, el ple reconeixement de la llibertat sindical i com a conseqüència la intervenció progressiva de les centrals sindicals en l'elaboració de les lleis i en les negociacions sobre salaris i altres condicions laborals i professionals poden fer variar en molt poc temps els nivells de sindicació assolits fins ara per les ciutats centrals.

Mesurant, però, els pros i els contres de la situació ens hem decidit a fer el número i hem adoptat els criteris següents:

El número, a part d'un breu article de valoració històrica del sindicalisme al nostre país encarregat a un historiador expert en el tema, només pretén reflectir l'estat de la qüestió en un moment concret que situem en la primavera del present any 1977.

La informació s'ha demanat als grups o promotors sindicals clarament constituïts i definits en el moment d'encarregar els articles (març 1977); per tant, quedaran moltes opinions per recollir, perquè som conscients també que la gran majoria de mestres organitzats o no en grups o moviments no han pres encara una opció sindical concreta. Per això, «Perspectiva Escolar» deixa obert el tema per acollir totes les aportacions i opcions noves.

Hem demanat el mateix número de pàgines a cada central o sindicat per respondre a les qüestions que els hem formulat sobre l'alternativa sindical i en especial dels treballadors de l'ensenyament i sobre l'aspecte de la unitat o pluralitat sindical. Hem respectat la forma i estructura que cada grup ha volgut donar als seus articles i fins i tot l'extensió, malgrat que no tothom s'ha cenyit a la demanada.

Ens ha semblat interessant completar el número amb algun article referent a la situació sindical dels països més pròxims al nostre, Itàlia i França. Publiquem en aquest número els articles que ens han arribat de França i esperem publicar en el proper el d'Itàlia.

Desitgem que la informació recollida sigui realment útil a tots els qui treballen en l'ensenyament. Tenim la convicció que un sindicalisme fort nascut en la llibertat i d'una discussió democràtica àmplia de tots els ensenyants —comptant amb la realitat sindical de tots els treballadors manuals i intel·lectuals— és un dels factors essencials per avançar cap a la Nova Escola Pública Catalana, definida a les darreres Escoles d'Estiu.

Les centrals sindicals i els ensenyants. Una perspectiva històrica fins al 1939

per Albert Balcells

El moviment sindical a Catalunya és gairebé tan antic com la mateixa industrialització, que generà el creixement de la classe obrera, concentrada als centres fabrils. Cap al 1840 els obrers catalans no sols comptaven ja amb associacions de resistència al capital, sinó que començaven a articular-les en federacions locals i fins i tot en una federació catalana. El 1855 tingué lloc la primera vaga general a Catalunya, però fins al 1869 les organitzacions obreres no es desenrotllaren fora de la clandestinitat, que havia predominat de molt respecte als curts períodes de tolerància. Semblava implantar-se per primera vegada a Espanya un règim democràtic burgès. El 1870 les organitzacions sindicals existents començaren a articular-se a escala de tot l'Estat, radicalitzaren el seu programa en sentit collectivista i ingressaren a la Primera Internacional.

La reacció de 1874, seguida per la Restauració borbònica, aturà el creixement i la institucionalització dels sindicats poc després de la crisi interna que havia separat la minoria socialista marxista de la majoria anarcosindicalista bakuninista, que havia de predominar a Catalunya fins la guerra civil i la revolució social de 1936-39. En la difícil lluita per reorganitzar i legalitzar els sindicats i les seves federacions, dues dades tenen especial transcendència: la fundació de la UGT a Barcelona el 1888, dirigida pel PSOE, i la fundació de la CNT també a Barcelona el 1910, sota orientació anarcosindicalista, seguint la tradició de l'antiga Federació Regional Espanyola de la Primera Inter-

nacional. La gran majoria dels obrers afiliats a la UGT no pertanyien al Partit Socialista, així com la gran majoria dels obrers adherits a la CNT no eren anarquistes. En cada cas, però, un cert grau d'identificació amb les orientacions d'una o altra central, expliquen l'afiliació a una determinada sindical, més que a nivell individual, a nivell de grup professional o local. El fet és que la CNT aconseguí l'hegemonia total en el moviment obrer català, tot i que fins al 1936 existiren sindicats, fins i tot federacions, independents de les dues grans centrals.

L'estratègia de la UGT es caracteritzava per l'associació a base múltiple, el lligam de fet amb el PSOE i la tendència a una organització centralitzada. Predominava a Madrid, a Euskadi, Astúries i a Mallorca. Des de 1930 va començar a enquadrar ràpidament els jornalers i parcers d'Extremadura, La Mancha i la part oriental d'Andalusia. L'estratègia de la CNT es caracteritzava per l'acció directa, l'apoliticisme i el federalisme. Predominava a Catalunya, irradiava cap a Saragossa i cap a València i tenia arrels a Andalusia occidental.

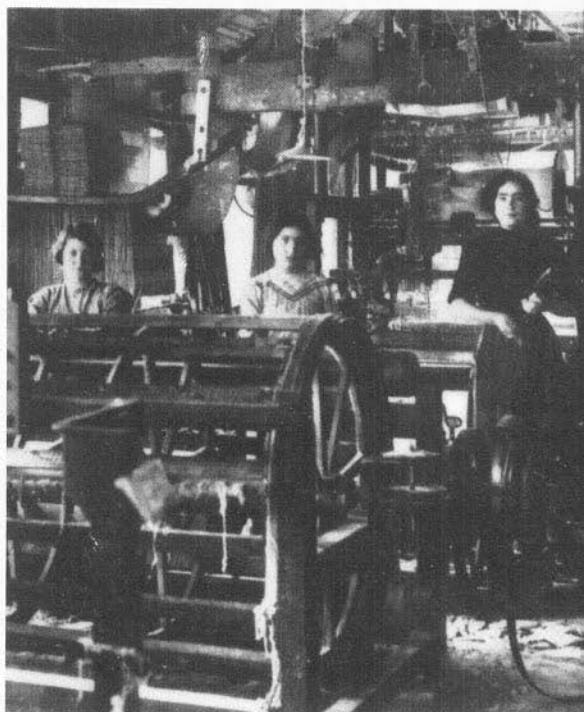
La base múltiple significava per als dirigents de la UGT que calia atreure els obrers a l'afiliació sindical oferint-los al mateix temps la mútua, la cooperativa, el centre recreatiu i fins i tot el partit de classe, i si podia ser, tot junt a la Casa del Poble, institució típica dels socialistes, encara que els republicans radicals en crearen una a Barcelona. L'acció sindical era considerada important, però subalterna en relació amb l'acció política —parlamentària, municipal i d'agitació—, per això la UGT, tot i la seva autonomia formal, estava directament controlada pel PSOE. Positivament s'acceptava l'arbitratge laboral estatal per mitjà de jurats mixtos, sobretot quan els socialistes participaren al govern durant els primers anys de la Segona República, entre 1931 i 1933. Encara que el mòdul inicial d'articulació i de solidaritat a la UGT foren les federacions locals de sindicats —igual que a

4 la CNT—, el tipus de vertebració principal tendí a ser la federació nacional d'indústria i l'organització tendí a centralitzar-se cada vegada més, si bé el 1937 hom donà autonomia a la UGT de Catalunya. En concordància amb això estava l'actitud positiva del socialisme respecte a la centralització estatal, tant a l'ala reformista com a l'ala que propugnava la dictadura del proletariat.

En canvi, a la CNT, les tres normes abans esmentades suposaven el rebuig de la intervenció arbitral estatal als conflictes laborals, la separació total entre sindicat, mútua i cooperativa, l'escepticisme respecte a les millores socials per la via legal i no per l'acció directa de la lluita de masses, la independència absoluta del sindicat respecte als partits com a premissa per exigir la unitat sindical i mantenir dins d'ella el pluralisme. Els sindicats eren considerats superiors als partits com a instrument d'autoemancipació de la classe obrera. No sols havien de ser un instrument de lluita sota el capitalisme, sinó que havien d'organitzar i portar la gestió de la economia del país després de l'abolició de la propietat privada dels mitjans de producció. Aquest apoliticisme, que teòricament deixava l'afiliat a la CNT en llibertat de votar i de militar a un partit, era interpretat per un sector dels quadres d'aquesta central sindical com a fòbia a tots els partits i especialment als partits obrers. Amb aquesta interpretació s'arribava a entrar en contradicció amb el significat inicial de l'apoliticisme cenetista. La FAI tenia amb la CNT el tipus de relació que tant criticava entre la UGT i el PSOE. De tota manera, apoliticisme significava per a tots oposició a la burocratització i al centralisme. La CNT es basava en l'autonomia de les federacions locals, articulades en confederacions regionals.

Dins la CNT hom tendia fàcilment a una concepció espontaneista. Els dirigents responsables no van poder extirpar la violèn-

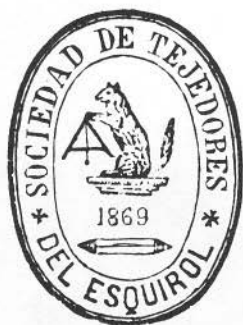
II. del llibre *Historia general del trabajo*, Ed. Grijalbo

cia individual, que desprestigià l'organització entre 1920 i 1923. La CNT era àgil però inestable. Períodes de fulgurant expansió foren seguits per altres de dures crisis. La UGT va créixer més lentament —almenys fins al 1931 a Espanya i fins al 1936 a Catalunya—, però era més estable. Els cenetistes la presentaven com a una central gradualista i ancorada en el reformisme burocràtic. Els ugetistes consideraven la CNT com una sindical demagògica, de programa màxim i quotes mínimes.

De tota manera, la mentalitat de la base no era tan distinta i no mancaren esforços per establir aliances de cara a la unitat. Per exemple, la Solidaritat Obrera a Catalunya entre 1907 i 1909, el pacte ofensiu de la CNT i la UGT al novembre de 1916, la vaga general conjunta d'agost de 1917, l'intent de coalició defensiva de setembre de 1920 davant la reacció patronal i governamental, l'Aliança Obrera de 1934, els intents d'unitat d'acció CNT-UGT de la primavera de 1936, la col·laboració al Comitè de Milícies Antifeixistes de Catalunya, al Consell de la Generalitat i en el govern republicà durant el primer pe-

rígide de la guerra civil i, per últim, el pacte CNT-UGT de març de 1938 per actuar conjuntament i preparar la unitat sindical. La major part dels obrers afiliats estigueren sempre a favor d'una gran federació unitària i pluralista a la vegada.

La major part dels ensenyants assalariats tardaren —així com els oficinistes i dependents de comerç— a incorporar-se al corrent sindical dels obrers manuals. De tota manera, molts dels quadres dirigents del socialisme i del comunisme a Catalunya procedien del magisteri, per exemple, Joaquim Maurín, Andreu Nin i Joan Comorera.

Des de la fundació de la CNT, els seus documents donaren gran importància a la fundació i manteniment d'escoles *racionalistes*, és a dir revolucionàries i anticatòliques, inspirades en el model de l'Escola Moderna de Ferrer i Guardia, que fou executat el 1909. Algunes d'aquestes escoles assoliren renom, com l'escola Natura, de l'Art Fabril i Tèxtil, creada al Clot el 1918 i dirigida per Joan Puig i Elías, que seria president efectiu del CENU entre 1936 i 1939. Però, en general, la inestabilitat a què estigueren sotmesos els sindicats, cooperatives i ateneus anarcosindicalistes junt amb la manca de mitjans, reduïren l'abast pràctic de l'acció escolar anarquista, la qual no deixà, però, de ser considerada com una modalitat d'acció directa i com a complement de l'acció sindical. Els anarcosindicalistes sentien tanta aprensió respecte a l'aparell escolar estatal burgès com aversió res-

5
pecte als col·legis religiosos. L'autoemancipació obrera exigia un aparell escolar propi. Aquest fou, malgrat tot, feble fins al 1936 i fins llavors no va articular-se amb la fundació a Catalunya d'una federació d'escoles racionalistes. Quan esclatà la guerra, el nombre de mestres de la CNT a Barcelona era molt reduït i constituïen només una secció del Sindicat de Professions Liberals.

Els socialistes tenien una actitud més positiva respecte a l'aparell escolar estatal, que convenientment reformat, podia ser útil al proletariat. Aquesta confiança es va reforçar quan els socialistes participaren als primers governs de la Segona República. El 1909 havia estat fundada la Federació Espanyola de Treballadors de l'Ensenyament, adherida a la UGT. Però fins al 1931 no començà a tenir alguna força. Fou la primera federació sindical de mestres i agrupà especialment els de les escoles estatals. L'any 1934 tenia uns 6.000 membres, que arribaren als 30.000 el 1937, en plena guerra. A Catalunya, el 1908 s'havia fundat amb caràcter purament professional l'Associació de Mestres d'Escola Oficial del Districte Universitari de Barcelona, depenent de l'Associació de Mestres Nacionals. Sorgí de les converses pedagògiques celebrades entre 1901 i 1908 a tot Catalunya i el seu objectiu era l'estudi dels problemes de l'ensenyament públic primari. Prengué després el nom de Federació de Mestres Nacionals de Catalunya. Per la seva ferma catalanitat fou suspesa durant la dictadura de Primo de Rivera. Entre 1932 i 1938 publicà la revista «El Magisteri Català» i col·laborà en la renovació educativa del país. A partir d'agost de 1936 ingressà a la Federació Espanyola de Treballadors de l'Ensenyament, de la UGT, orientada a Catalunya pel PSUC.

Pel decret de la Generalitat del 27 de juliol de 1936 fou creat el Consell de l'Escola Nova Unificada, que davant la supressió i incautació de les escoles religioses i dins la situació revolucionària, havia d'organitzar el nou règim docent sota els principis d'ensenyament únic, públic, gratuït, laic, en llengua materna, en règim de coeducació dels sexes i de barreja de classes socials. El CENU havia de coordinar els serveis dels centres estatals, municipals i de la Generalitat, a més de seleccionar i contractar els mestres necessaris per tal d'acabar amb l'analfabetisme i do-

II. del llibre Historia general del trabajo, Ed. Grijalbo

nar instrucció a tota la població en edat escolar. Hom pactà que seria contractat un nombre igual d'afiliats de la UGT i de la CNT. El CENU estava format per quatre representants de la FETE (UGT), quatre de la CNT, un de la Normal i del Consell de Cultura, un per la Universitat Autònoma de Barcelona, un pel Comitè de la Universitat Industrial i un per les Belles Arts. Després dels fets de maig de 1937 tingué només caràcter assessor i inspector.

Tot i les circumstàncies adverses de guerra civil que expliquen les seves defi-

ciències, el CENU constitueix una experiència històrica de participació dels ensenyants en la gestió de la política educativa per mitjà dels seus sindicats, dins la tònica general de cogestió obrera revolucionària, peculiar de la Catalunya dels anys 1936-39. Estudiar les formes i el pensament de les associacions d'ensenyants al nostre país durant el primer terç del segle XX, és una tasca a penes iniciada que reclama l'atenció dels investigadors a causa del seu interès com a precedent i punt de referència de l'acció en el present.

PRINCIPIS DE LA CNT

Sorgeixen de l'experiència històrica de la lluita del Moviment Obrer general i de la pròpia CNT en particular, i es basen en el lema de l'AIT (Associació Internacional dels Treballadors) que diu: «*L'emancipació dels treballadors serà obra dels mateixos treballadors, o no serà*».

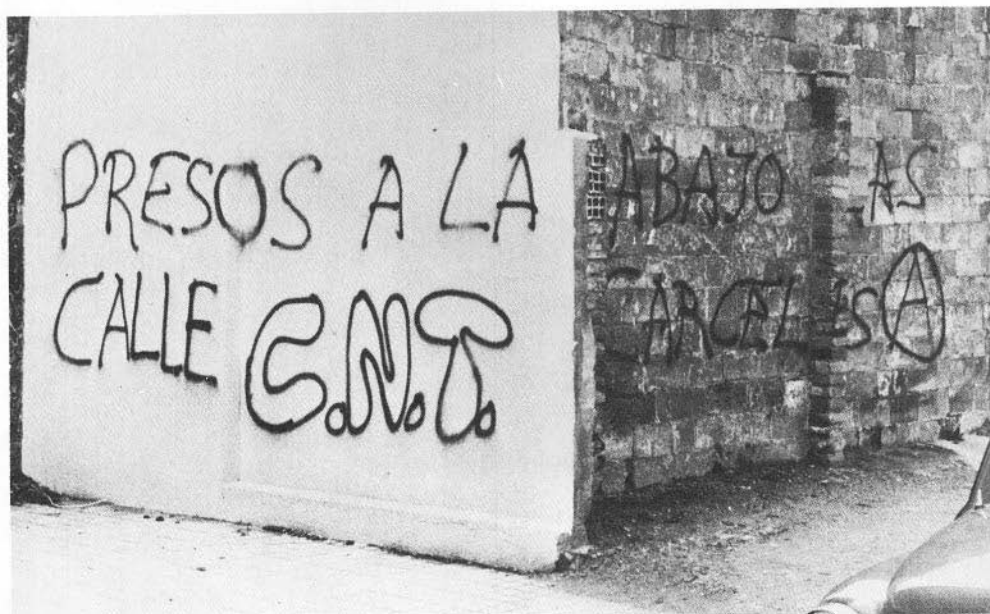
Aquests principis organitzatius i de lluita que garanteixen el camí concret cap a aquesta fita són:

EL FEDERALISME. És la norma organitzativa que es basa en l'autonomia de cada individu, grup, associació o sindicat; d'aquesta manera cada conjunt és completament independent en la Confederació, bé que es tenen relacions de solidaritat amb tots els altres.

En la Secció d'Ensenyança Mitjana del Sindicat d'Ensenyament, per exemple, la base de discussió és l'*Assemblea dels afi-*

liats de centre; posteriorment s'estableix la solidaritat entre tots els centres, bé sigui mitjançant portantveus constantment revocables, bé sigui mitjançant l'Assemblea General d'Ensenyament. La coordinació s'estableix a tots els nivells (local, comarcal, regional, nacional), però tots els acords surten de la base; cap comitè pot acordar ni decidir res, sinó que tot és discutit a les Assemblees.

L'AUTOGESTIÓ. L'autogestió es pot definir com *la gestió de la societat per part dels propis treballadors*, la qual cosa implica la supressió de qualsevol forma d'Estat i de tot tipus d'autoritat i de disciplina imposada. Ningú no és capaç de resoldre els problemes dels treballadors, sinó els propis treballadors mitjançant una organització adequada. La decisió resideix en tots i en cada un dels treballadors, i som nosaltres mateixos els que hem d'assumir totes les tasques que a les assemblees es

8 determinin. Això significa que no poden existir comitès directors que planifiquin i dirigeixin les nostres tasques.

L'autogestió, doncs, no és tan sols una forma de funcionament en la societat futura, sinó que és la forma com desenvolupem les nostres lluites contra el Capital i l'Estat a les fàbriques, als barris, als centres d'ensenyament, etc.

ACCIÓ DIRECTA. L'acció directa consisteix en el fet de *prescindir d'intermediaris* i fer possible la participació de tots els treballadors en la resolució dels seus problemes.

No ens calen, per a la nostra acció, intermediaris buròcrates que ens substitueixin i acabin endormiscant-nos i suprimint el desenvolupament del nostre esperit crític. Per tant, rebutgem que en els nostres conflictes amb la Patronal i l'Estat intervinguin, com a mitjancers, els partits polítics, els seus representants o els organismes estatals. Reconeixem com a únics interlocutors vàlids els companys elegits a l'assemblea.

L'ANTIPARLAMENTARISME. El parlamentarisme és el mecanisme que empra l'Estat per a la integració dels treballadors en el joc electoral i desviar-los dels seus autèntics interessos de classe: l'emancipació total de la societat mitjançant la destrucció del Capital i del seu Estat repressor. La CNT, per tant, declara obertament el seu antiparlamentarisme i *propugna el boicot a tota forma de participació en la democràcia burgesa* mitjançant l'abstenció davant de tot tipus de referèndum o d'eleccions parlamentàries. En lloc d'això, la CNT propugna la *revolució social* realitzada per l'acció directa dels propis treballadors.

LA SOLIDARITAT. La CNT es basa per a l'aplicació dels seus principis en la *solidaritat revolucionària* que suposa la presa de consciència de tots els treballadors que els problemes d'un sol treballador ho són de tots nosaltres. Això significa el nostre *suport actiu* a qualsevol lluita obrera.

Amb aquests principis bàsics, la CNT pretén, amb la seva acció, presentar una autèntica alternativa revolucionària als treballadors, i considera que aquests principis garanteixen, en tot moment, la independència i la capacitat absoluta de gestió i d'organització dels treballadors.

Les diferents classes socials existents a la societat capitalista tenen cadascuna llurs propis interessos *antagònics i irre-*

conciliables entre ells. En la mesura que els treballadors, oprimits i marginats van prenent consciència de la seva condició d'explotats i de llurs interessos de classe, sorgeix en ells la necessitat de l'organització, únic mètode per fer front als abusos del Capital i per lluitar per la seva emancipació.

Hi ha essencialment dues formes d'organització:

a) *Els partits polítics*, que pretenen implantar llur programa després de la conquesta del poder mitjançant la insurrecció i la implantació de la «dictadura del proletariat».

b) *Els sindicats revolucionaris*, que creuen que el parlamentarisme és el mitjà que permet al Capital i a l'Estat d'integrar els treballadors en entorpir la seva lluita directa per la supressió de les classes socials i la presa dels mitjans de producció per part dels propis treballadors.

A aquest tipus d'organització correspon l'**ANARCOSINDICALISME** que, representat per la CNT (Confederació Nacional del Treball), serveix als treballadors per enfrontar-se al Capital i a l'Estat, tant en la lluita diària pel millorament de les condicions

de vida, com per la consecució d'una societat totalment nova, el fi de la qual és el COMUNISME LLIBERTARI i el rebuig de tota fase de transició (parlamentarisme, pactes interclassistes, dictadura del proletariats, etc.).

Els partits polítics en veure la gran força del sindicalisme, s'han llençat a la conquesta dels sindicats a fi de fer-los servir com a corretja de transmissió de llurs consignes de partit i convertir-los en sindicats domesticats, preocupats únicament per qüestions corporatives.

CONCEPTES GENERALS DE L'EDUCACIÓ EN L'ESCOLA ACTUAL

Considerem l'educació actual com a perpetuadora de la societat de classes i, per tant, com a instrument fonamental per reproduir els esquemes del sistema establert, jeràrquic i despersonalitzador de l'individu. Per tant, podem dir que en ella incideixen dos factors: el primer, a nivell social de manteniment de relacions d'exploatació; el segon, a nivell individual de massificació de la persona i sosteniment de les relacions de poder. La conjunció dels dos aspectes desemboca en el sistema educatiu autoritari actual. Mirem de definir ambdues vessants.

1.1. Educació classista

Es verifica mitjançant l'existència d'una sèrie de carències que impedeixen la formació completa de la persona i la «preparen» per a la seva inclusió en les cadenes de producció de les grans empreses. Aquestes carències són:

a) *Divisió del treball manual i intel·lectual existent en el conjunt dels sistemes educatius de la nostra societat*, que prepara un sector molt definit de la població per a les tasques de la producció, realitzant-se per tant una divisió completament artificial i condicionada per les necessitats del sistema econòmic quant a les capacitats naturals de la persona.

b) *No gratuïtat*, que obliga a l'existència d'escoles privades. Per a la seva creació, l'Estat exigeix unes condicions que impliquen unes quotes elevades que els barris perifèrics són incapaços de mantenir. Tot això possibilita l'aparició d'«escoles pirates», amb unes ínfimes condicions pedagògiques i materials. De la ma-

teixa manera, la majoria de les escoles existents pateixen d'una evident manca en la qualitat de l'ensenyament i en les possibilitats materials mínimes de cara a un aprenentatge adequat (nombre de nens per classe, material escolar insuficient, manca de camps d'esports, poques pràctiques extra-escolars i abandó de les assignatures referides al desenvolupament de l'expressió en el nen). A causa de la necessitat de mantenir quotes baixes, aquesta situació incideix en el mestre, que veu la seva dedicació perjudicada pels salaris baixos i per la necessitat de realitzar d'altres classes.

c) També considerem classista l'educació actual perquè transmet solament les característiques culturals, morals i ideològiques de la classe dominant, menyspreant totes aquelles formes d'expressió corresponents als diferents pobles i sectors de la comunitat, fenomen que es fa especialment patent en aquelles poblacions amb un alt nivell d'immigració.

En un sentit més general, l'educació oficial tindrà sempre tendència a anul·lar la consciència de classe de l'individu, buidar-lo dels seus continguts específics com a oprimint i de les seves tradicions per reformar-lo segons uns models lligats a la categoria professional en la qual se l'especialitza.

1.2. Educació alienant

Considerem que l'educació és alienant perquè nega el desenvolupament de la capacitat crítica i les potencialitats creatives de l'individu, la qual cosa es pot explicitar en:

a) L'escola com a marc artificial en el barri, la qual, per la seva naturalesa rígida i estàtica, sempre abstracta, no és permeable a la realitat social en la qual està immersa. Es tracta d'un ensenyament que, per la seva concepció mateixa, aïlla el nen de la vida quotidiana submergint-lo en un context totalment artificial i ideal de disciplina, conceptes i normes, alienes a la seva evolució natural com a individu. Tot això nega al nen els elements de judici necessaris per reflexionar sobre la seva pròpia situació ometent la construcció de la seva personalitat i ofegant la seva identitat en tant que element diferenciatiu.

b) El paper de les assignatures que, essent artificials i establint categories di-

ferenciades de coneixement, possibiliten la divisió dels continguts educatius en compartiments tancats i hermètics, mancats de relació entre ells.

Aquesta estructura educativa està en contradicció oberta amb un aprenentatge motivat i incidental, que, inevitablement, suposa per al nen, un coneixement global del seu món.

En aquesta situació, el paper del mestre es limita a una especialització autoritària en tant que limita la seva expressió en un marc molt reduït, que li impedeix expressar la seva humanitat en conjunt i l'aboca a convertir-se en corretja de transmissió de la ideologia del sistema.

Per la mateixa raó apuntem el paper absolutament passiu del pare (que no té una funció concreta) en el procés educatiu del seu fill, i d'on es dedueix el desconeixement absolut per part d'ambdós estaments (amb les seves funcions diferenciades) de la realitat del nen.

2.1. Necessitat i concepte d'una escola oberta al barri

Per tot el que s'ha dit podem concloure que a nivell individual, l'educació aconse-

gueix que la persona entri en contradicció amb la seva pròpia naturalesa, a través d'una sèrie de valors culturals i morals (concepte d'autoritat, culpa, llibertat, justícia, propietat, repressió social, repressió sexual, etc.), creant en ell la seva pròpia policia. L'objectiu, ja citat, és la perpetuació de l'actual sistema.

Un individu així, teòricament, assimila de manera més o menys conscient aquest sistema, identificant-s'hi i fent-se'n el seu defensor. L'eficàcia d'aquesta educació depèn tant de la naturalesa dels conceptes que s'imparteixen, com de l'ambient i entorn en el qual es reben (escola, horaris, disciplina, uniformes...). Aquests dos elements —ambient i entorn— constitueixen per ells mateixos una forma de contingut que prepara el nen per rebre uns conceptes que en realitat no són res més que l'expressió formal (literària, numèrica, artística, esportiva, religiosa) de l'ambient autoritari que envolta el nen i sense el qual serien impossibles de captar per la forma com s'imparteixen i són expressats. Imaginem, per exemple, una classe de FEN en la qual s'insisteix sobre idees com la diferència entre llibertat i llibertinatge, o autoritat i responsabilitat, i es desenvolupa en plena natura, en un paisatge de pins, entre flors, formigues i ocells, i portada per un professor autòcrata de tradicional corbata i bigotet. El resultat salta als ulls especialment si, seguint amb el nostre esforç d'imaginació, concebem aquests nens en l'estat habitual a classe, és a dir, absents de tot tipus de motivació i obligats a romandre atents solament per la força de les paraules.

2.2. Nou concepte educatiu

Hem parlat de repressió i de condicionaments. Neguem aquests mètodes per considerar-los desnaturalitzats i aliens a la lliure evolució de la persona. Creiem que l'educació ha de resoldre les necessitats que es manifesten en el ser humà a cada etapa del seu coneixement.

Referint-nos al nen, la seva forma d'aprenentatge, l'àmbit en el qual comença a adquirir coneixement del món que el rodeja i a relacionar-se, és el joc.

En parlar de joc no ens referim a l'activitat estandaritzada (tocar i parar, mocador, ...) o esportiva, la vàlida de la qual no neguem, sinó a l'actitud general en el nen, de tempteig, de recerca davant

de tots els estímuls que se li presenten i les possibilitats d'utilització o les reaccions característiques, les quals encara desconeix. Amb això volem dir que el joc no és un moment concret en la vida del nen, sinó que és tota la seva vida. Ens preguntem en què consisteix la diferència entre l'activitat del nen i la de la persona adulta per qualificar la segona de treball i la primera de joc. En el joc incideixen la creativitat, la imaginació, la capacitat de relació, els complexos i frustracions, tots ells elements que també trobem en l'activitat adulta; potser l'element que es considera diferenciador és el de la diversió, ja que el treball és una activitat obligatòria a conseqüència del seu estat d'alienació. Tanmateix, comparem l'activitat d'un grup de nens que construeixen canals i preses amb aigua i fang, amb el d'un grup d'enginyers que calculen la forma i distribució d'una presa. És evident que tant els uns com els altres calculen, mesuren, organitzen, reuneixen el material més idoni a la seva disposició i, teòricament, creen. Si escurcem les distàncies de mètode i edat, així com la responsabilitat i el motiu de l'activitat (entreteniment-salari), podrem afirmar que la tasca en si suposa el desenvolupament en potència de les mateixes capacitats.

Per tant, si mitjançant el joc, es poden desenvolupar tots aquells elements que formen part de l'aprenentatge (imaginació, memòria, curiositat, treball en equip, capacitat crítica), veiem absolutament innecessària l'escola actual que trenca amb la disposició natural del nen i el desarrela del seu món. A l'entorn natural del nen existeixen elements suficients com per subministrar-li els coneixements necessaris per comprendre la realitat i desenvolupar les seves aficions.

En aquest sentit parlem d'aprenentatge global i incidental. Entenem també que l'aprenentatge és un procés obert a tothom, a tota persona interessada per aquestes qüestions, en la mesura que pensem que la lluita per un aprenentatge autogestionat per i en les comunitats naturals (aprenentatge incidental) no és una lluita isolada, sinó plenament inserida dins la lluita per la transformació de tota la societat.

Com a treballadors de l'ensenyament o com a individus treballadors en d'altres rams de la producció i com a interessats en l'aprenentatge incidental autogestionat

per la mateixa comunitat, hem de combatre l'existència de l'«especialista» ja des d'ara a través de la pràctica de l'antiautoritarisme, de la crítica al «pedagogisme» i a les «institucions» que s'han muntat per fabricar «especialistes» (Escola de Magisteri, Rosa Sensat, etc.) i a les manipulacions que des d'elles es fan a l'aprenentatge, des del boicot als exàmens, als càstigs de qualsevol mena, a les discriminacions sexuals descarades o encobertes, al classisme, a la separació entre treball manual i intel·lectual, tot incorporant a l'aprenentatge i a les pràctiques quotidianes altres individus no «reconeguts» per cap mena de titulació.

L'autoritarisme es manifesta en l'existència de les assignatures, del programes, dels cursos, de les titulacions, etc. Es tracta, doncs, d'anar eliminant els programes, d'anar eliminant en la nostra pràctica les assignatures i el sistema de compartimentació del saber i de la cultura i d'anar introduint en l'aprenentatge els grups d'afinitat creats lliurement i espontàniament pels mateixos individus i des de la seva individualitat i a través de la solidaritat, tot aplegant-se segons els seus interessos, actituds, idees, etc. El grup d'afinitat, sorgit a partir dels mateixos individus i amb una dinàmica pròpia i autònoma de qualsevol altre grup o persona, combat la burocràcia que representa muntar i programar tota l'activitat en l'aprenentatge.

Val a dir, en conclusió, que en proposar un aprenentatge llibertari, no pretenem pas «fabricar» futurs anarquistes, ja que això suposaria caure en el mateix error de l'«educació» actual, sinó que l'objectiu és l'autoformació de persones autènticament lliures i autònomes, i per a les quals la solidaritat i la fraternitat sigui una veritable constant en la seva vida quotidiana. Advoquem per tant per la lliure expressió i discussió d'una pluralitat d'idees i estem en contra dels confessionalismes ideològics i contra tota interpretació que es presenti com a única veritable (per moltes pretensions «científiques» que tingui).

ESCOLA EN CATALÀ

PRIMERS LLIBRES PER A L'E.G.B. EN CATALÀ
APROVATS PEL MINISTERI D'EDUCACIÓ I CIÈNCIA

SÈRIES GRADUADES - E.G.B.

Llenguatge i Lectura

Lletres (1er.), **Beceroles** (1er.), **Estels** (2on.), **Bon matí** (2on.), **Quatre sota un pi** (4rt.), **Històries del meu país** (4rt. i 5è.), **Les plantes, els animals, els elements** (5è. i 6è.), **La mar, la plana, la muntanya** (6è. i 7è.), **Els pobles, les ciutats, els homes** (7è. i 8è.), **Guiatge** (2a. etapa)

Diccionari de sinònims i antònims (amb un apèndix de barbarismes)

Breu diccionari ideològic català

Prácticas de catalán básico (per a alumnes castellano-parlants)

Naturalesa

Torsimany (3er.), **Edafos** (4rt.), **Diaita** (5è.), **Energia** (6è.), **Matèria i vida** (8è.)

Societat (geografia i història)

Torsimany (3er.), **Vida i paisatge** (4rt.), **Terra i homes** (5è.), **Món i pobles** (6è.),

Països i nacions (7è.), **El món d'avui** (8è.), **Arrel** (2a. etapa)

Matemàtica

Motivacions matemàtiques: Fem matemàtica (I), **Fem matemàtica** (II), **Fem matemàtica** (III)

BIBLIOTECA PER A L'ESCOLA

Col·lecció «Gegant». Llegeixo tot sol (12 volums per a nens de 6 a 8 anys)

Col·lecció «Avui sabreu» (28 volums per a nens de 6 a 9 anys)

Col·lecció «Què cal saber» (11 volums per a nivell mitjà i per a mestres)

PER ALS MESTRES

Gramàtica catalana (Fabra) (La gramàtica dels mestres)

On va l'educació. Piaget

L'educació matemàtica, avui. Lluís A. Santaló

L'educació permanent, avui. Lengrand

Barcelona pam a pam. Cirici

Barcelona, ciutat d'art. Cirici

Bilingüisme i Educació. I.C.E.

EDITORIAL TEIDE, S. A.

Tel. 93/250 45 07 - Viladomat, 291 - Barcelona-15

Les Comissions d'Ensenyament de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

A finals del mes de març passat, es va constituir el Sindicat de l'Ensenyament de CC.OO. de Barcelona, amb la presència de Josep M.ª Rodríguez Rovira i Josep Tablada, membres del Secretariat de Barcelona. En un document fet públic un mes abans i editat en forma de tríptic, els treballadors de l'ensenyament afiliats a CC.OO. definim Comissions Obreres com un sindicat que té com a objectiu irrenunciable la unitat dels treballadors davant del capital, i manté que la unitat dels treballadors només es pot realitzar a l'entorn del proletariat. El Sindicat de CC.OO. és: *un sindicat reivindicatiu* que té com a missió elemental la defensa de les reivindicacions dels treballadors; *un sindicat de classe*, perquè és un sindicat de treballadors que lluita per eliminar l'explotació de l'home per l'home; *un sindicat democràtic* en el seu funcionament intern on l'assemblea és l'organ decisor; *un sindicat independent* dels empresaris, de l'estat i dels partits polítics; *un sindicat assembleari* perquè a les assemblees tothom pot donar la seva opinió i escoltar les altres, sense distinció entre afiliats i no afiliats; *un sindicat sociopolític* que no es limita per tant a la bàsica reivindicació laboral, sinó que en la perspectiva d'una transformació socialista de la societat, lluita per la conquesta de condicions de vida favorables, cases dignes, ensenyament públic i gratuït, una política econòmica que promogui llocs de treball, una sanitat sota el control i al servei dels treballadors, una política fiscal progressiva de contingut igualitari i el ple desenvolupament dels drets civils i polítics.

La Federació de l'Ensenyament de CC.OO. és un sindicat obert a tots els treballadors de l'ensenyament: professor, jardiner, cuinera, bibliotecària, secretària, catedràtic, bidell, personal de neteja, etc., tota persona que treballi en un centre d'ensenyament privat, estatal, municipal i a qualsevol dels diferents nivells, des de guarderies a l'ensenyament superior.

Ens incorporem a les CC.OO. perquè considerem que els treballadors de l'ensenyament hem d'assegurar que les nostres reivindicacions laborals i el nostre programa de transformació de l'aparell educatiu responguin als interessos generals de la classe obrera i les altres capes de treballadors, i hem de coincidir amb totes elles en la lluita per una societat més justa i lliure, en la qual no hi hagi explotació de l'home per l'home. Per això estem en profund desacord amb les propostes organitzatives i de lluita reivindicativa que tendeixin a dificultar la nostra unitat amb la classe obrera i amb altres capes de treballadors.

LA SINDICACIÓ DELS TREBALLADORS DE L'ENSENYAMENT

Per fer una breu anàlisi de la sindicació dels treballadors de l'ensenyament i la seva relació amb l'estructura organitzativa unitària, ens veiem obligats, per raons d'espai d'aquest article i perquè el diversificaria excessivament, a ometre tota referència a les lluites universitàries que

14 pels seus plantejaments reivindicatius, polítics i organitzatius, trencarien el marc dels aspectes que creiem que es poden tractar aquí per raons d'eficàcia i simplicitat.

Els treballadors de l'ensenyament inicien moviments reivindicatius importants vers l'any 1970, arran de la publicació del «Libro Blanco de la Enseñanza en España» i la promulgació de la «Ley General de Educación». L'activitat cívica dels Col·legis de Llicenciats, d'altres institucions i associacions professionals legals d'ensenyants, serveixen d'aglutinant a les propostes de transformació de l'aparell educatiu fetes per àmplies capes ciutadanes i professionals que lluiten per la democràcia, i coincideixen, en el temps, amb el primer

esclat de mobilitzacions dels diferents subsectors de l'ensenyament: interins d'insítit, mestres estatals i de privada, que amb les reivindicacions de tipus salarial, contractual i de gestió en el centre, qüestionen les bases de propietat, contingut i organització de l'escola franquista. Són lluites, parcials unes i a nivell de tot l'estat altres, que per la seva joventut en relació amb el moviment obrer, fan inevitables els errors de voluntarisme avantguardista i els de sectarisme corporativista propis d'un moviment immadur.

Les formes organitzatives adoptades al llarg d'aquestes lluites prenen, amb el temps, la mateixa configuració organitzativa adoptada pel moviment obrer, és a dir, basada en un procés assembleari, del centre de treball a l'assemblea de representants de zona i de localitat, que alterna la línia tancada dels representants de centre, zona i coordinadora local o estatal, amb les decisions preses al caliu de l'assemblea oberta i inorgànica. Aquesta és l'organització que ha permès la unitat d'acció entre les diferents tendències ideològiques, polítiques i estrictament laboralistes existents al si del moviment, establint entre elles l'adequat equilibri d'acord amb la força de cadascuna.

Aquesta coincidència amb el moviment obrer no ens ha de fer desvaloritzar les diferències que encara ens separen del conjunt de treballadors, i que fonamentalment són: a) l'escassa incidència de les lluites de *solidaritat*, tant amb els companys d'altres subsectors de l'ensenyament com amb les lluites generals de la classe obrera (la participació a la jornada de lluita del 12 de novembre passat, convocada per la COS, és un símptoma positiu del fet que aquesta situació canvia); b) la nul·la experiència en *lluites de conjunt dels treballadors de tots els sectors*

de l'ensenyament, tant en el que fa referència a l'organització unitària, que no s'ha aconseguit mai, com a la celebració d'assemblees unitàries i plataformes reivindicatives globals; c) l'existència d'estaments quasi marginats o en retard a l'hora de la lluita, com la dels treballadors no-docents, la participació dels quals a les assemblees i l'elaboració de plataformes reivindicatives no s'ha obtingut.

Cal afegir les dificultats heretades de quaranta anys de repressió de les organitzacions sindicals obreres i que, comuns a tots els treballadors, són una rèmora a la seva incorporació i afiliació a les organitzacions fins avui clandestines. Només al llarg d'un procés de *llibertat sindical* i discussió dels diferents programes i organitzacions, els treballadors, impulsats per la lluita, veuran la necessitat d'afiliarse permanentment per aconseguir un sindicat amb força de negociació. Aquesta etapa de llibertat sindical és un punt de partida bàsic envers la conquesta d'una Central Única de Treballadors.

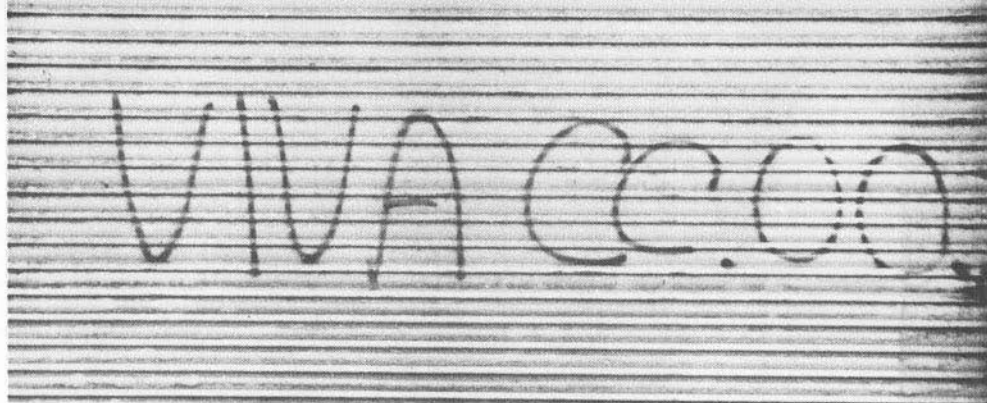
La *llibertat sindical*, no sols no està en contradicció amb l'existència d'organismes unitàries del moviment d'ensenyament, sinó tot al contrari, és la *garantia* que l'especificitat i característiques unitàries d'a-

quests organismes seran impulsades i potenciades. Les CC.OO. han estat, al llarg de la seva història, el motor de la unitat al si dels moviments reivindicatius de tots els treballadors per l'aportació de la seva concepció assembleària, representativa i de sindicat nou. La unitat organitzativa i programàtica només es pot construir a partir d'aquests organismes unitàries equilibradors de les diferents opcions.

L'intent, evidentment poc reflexionat o simplement immediatista, de transformar els organismes unitàries en una estructura sindical autònoma, pot tenir conseqüències negatives difícils d'avaluar, com ara és el fraccionament del moviment en diferents sindicats autònoms que crearien un clima de confusió dins els actuals organismes unitàries i la seva relació amb les centrals sindicals, i retardarien i dificultarien, per tant, la maduresa organitzativa i de lluita dels treballadors de l'ensenyament.

PROJECTE DE LÍNIES PROGRAMÀTIQUES

El Sindicat d'Ensenyament de la CONC encara no té programa. Es troba a la fase d'estudi i discussió d'un «Projecte de li-

nies programàtiques». Aquesta fase hauria d'acabar a finals de maig, dies en què el secretariat espera poder convocar una assemblea dedicada a qüestions programàtiques.

Com en tots els altres sindicats de Comissions Obreres, la tasca més urgent, i no sempre fàcil, consisteix a implantar en la tradició de *moviment*, pròpia de la majoria dels membres, les arrels d'un *sindicat* que no perdi la naturalesa sociopolítica essencial a CC.OO. En la seva primera secció, titulada «Generalitats», el projecte diu respecte a això, entre altres coses, el següent: «Les Comissions Obreres, en constituir-se en confederació sindical, han conservat la naturalesa sociopolítica del moviment que han estat i continuen sent des del seu naixement sota la tirania feixista, contra la qual van constituir la principal resistència des de principis dels anys seixanta».

La segona secció del «projecte» proposa set «punts per a un programa»; dels quals els cinc primers es refereixen al sistema d'ensenyament en conjunt, el sisè al seu finançament i el setè als treballadors de l'ensenyament (docents i no docents per igual).

Els cinc primers punts proposen «un sistema d'ensenyament igualitari, lliure, democràtic, públic i dinàmicament integrat a la societat».

Per realitzar la igualtat es sosté la gratuïtat, l'organització de l'ensenyament en un tronc únic, la mobilitat sense traves entre els diversos sectors de l'ensenyament i l'equivalència social dels continguts, «encara que sense incórrer en uniformitats que violessin el dret igual de les persones a cultivar la seva especificitat lingüística, cultural, etc.». Cal observar que l'igualitarisme del projecte no és gens estatalista: per exemple, el projecte no sosté l'obligatorietat de l'ensenyament.

Els instruments de la llibertat en el sistema d'ensenyament previstos pel projecte

són l'aconfessionalitat, la garantia de la «probable pluralitat ideològica», la «configuració antirrepressiva de les relacions pedagògiques i el caràcter crític del contingut de l'ensenyament».

El principi democràtic s'afirma «tant en la planificació com en la gestió», s'entén de manera autogestionària i s'instrumenta amb «l'assemblea de centre, formada pels treballadors del centre (ensenyants i no ensenyants), els alumnes madurs per a això (que a partir d'una certa edat mínima són tots) i els pares dels alumnes, a través dels quals cal aconseguir la presència a l'assemblea de motivacions i interessos generals de l'àrea servida pel centre».

El caràcter públic del sistema d'ensenyament s'entén en el projecte com una conseqüència dels principis d'igualtat, llibertat i democràcia. No s'afirma un monopoli públic, sinó una oferta suficient d'ensenyament públic: «es tracta de garantir la possibilitat que tot ciutadà accedeixi a un ensenyament igualitari, lliure i democràtic, és a dir, públic». Es reconeix la igualtat de titulació (acomplerts certs requisits) entre els centres públics i privats, però «cap mitjà públic de finançament s'ha de destinar a l'ensenyament privat».

El projecte afirma que l'ensenyament ha d'estar integrat en la societat, però dinàmicament, com a força transformadora. La integració comença per la capacitat del sistema d'ensenyament d'adequar-se a les necessitats de la producció i a les característiques nacionals i culturals de la població, però no es queda en això: també es sosté que «la integració del sistema d'ensenyament a la base productiva de la societat no ha d'estar determinat exclusivament per les necessitats de l'aparell de producció de bens físics individualitzats», i considera que aquest principi comença a ser una necessitat imperiosa a la vista dels «síntomes de crisi general del mode de producció capitalista».

Quant a la financiació de l'ensenyament, el projecte reconeix que la situació exigeix un gran augment només possible si es redueixen altres despeses. Es proposa que es redueixin les despeses destinades a facilitar els «superbeneficis de les grans companyies» (i es dona l'exemple de les elèctriques) i les destinades a mantenir i ampliar els grans aparells repressius.

La part més extensa del projecte es refereix als treballadors de l'ensenyament, amb un tractament únic per a docents i no docents. Les propostes es basen en l'aplicació dels criteris d'igualtat, llibertat, democràcia, publicitat i integració social del sistema d'ensenyament als que hi treballen.

Es reconeix la diversitat de titulació dels treballadors de l'ensenyament, però es proposa per a tots un estatut únic de naturalesa laboral. El projecte resol d'una manera nova la polèmica sobre el caràcter de funcionaris dels treballadors de l'ensenyament, sostenint que, ho siguin o no ho siguin, es tracta d'arribar a «l'extinció dels cossos burocràtics de treballadors de l'ensenyament assentats vitaliciament en un lloc».

Respecte a l'accés al treball en l'ensenyament, el projecte refusa l'actual règim d'oposicions i proposa com a òrgan contractant l'assemblea de centre, la qual actuaria segons normes d'àmbit estatal, en acte públic i reservant als candidats no contractats el dret a recórrer davant la magistratura laboral.

Després de posar aquests criteris per a fixar l'accés als llocs de treball de l'ensenyament, el projecte considera la «valoració crítica continuada exercida per l'assemblea de centre».

Per últim, un apèndix indica algunes mesures urgents. El projecte adopta la posició següent respecte a l'eventualitat de molts no-numeraris i l'atur de molts professionals que mai no han tingut plaça: reconèixer els drets adquirits en el treball i reconèixer el dret al treball. El projecte considera que posar en pràctica aquesta orientació requereix un gran augment de l'assignació de recursos a l'ensenyament i que la situació d'aquesta justifica l'augment.

**Sindicat de l'Ensenyament de CC.OO.
de Barcelona**

Constitució del Sindicat de l'Ensenyament. Foto Narcís Gubianas

a únic camí per aconseguir el nostre objectiu. El nostre Sindicat no pot ser còmplice de la situació ignominiosa en la qual es troba l'ensenyament; el nostre Sindicat no pot permetre que el pes de la crisi caigui sobre nosaltres; el nostre Sindicat denunciarà els qui firmin pactes vergonyosos a l'esquena dels treballadors.

Aquest Sindicat de lliure afiliació serà d'àmbit nacional i confederat a nivell d'Estat.

El sindicat unitari d'ensenyants ha d'estar unit al de la resta de treballadors com a única forma d'aconseguir portar unes reivindicacions i uns plantejaments, d'acord amb els interessos generals de la classe obrera i del poble en general, en matèria educativa.

Un sindicat així és urgent per mantenir la unitat que sempre ha prevalgut en el moviment d'ensenyants. Només a partir d'aquest Sindicat, que englobarà en les seves diverses seccions els diversos sectors de l'ensenyament, es podran assentar les bases del Cos Únic d'Ensenyants i de la justa reivindicació «a igual treball igual salari».

Enfront d'aquestes propostes fetes a les centrals per obrir aquest procés unitari i assembleari només hem trobat negatives i dilacions. Els que durant tants mesos hem estat defensant la unitat no podem esperar que aquesta caigui del cel ni que vingui donada per acords a les altures polítiques, que només suposin un repartiment d'influències a base de tants per cent. Per això hem començat a fer passos pràctics. Ja no es podia esperar més.

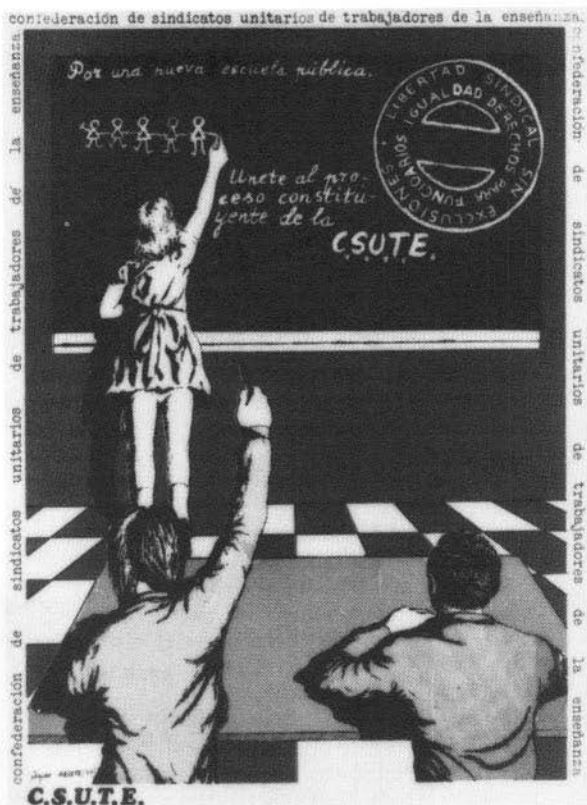
Després d'haver fet una crida a tots els partidaris del Sindicat Unitari per tal de constituir la Promotora d'aquest Sindicat, partint de les promotores existents a nivell estatal en els diversos sectors, el 26 de març es va constituir la Promotora Estatal del CSUTE que des d'aquest moment va abordar les tasques següents:

- Preparar l'Assemblea Constituent del Sindicat Unitari de Treballadors de l'Ensenyament, en la qual s'elegeixen els seus organismes definitius.

- Elaborar les bases, programes i estatuts, ajudats per tots els suggeriments i indicacions de tots els partidaris del Sindicat Unitari.

- Començar l'afiliació de tots els companys que ho desitgin.

- Orientar els plans sindicals en els di-

versos centres i ajudar a constituir-hi el Sindicat.

- Donar la seva opinió sobre els afers generals dels treballadors en matèria de conflictes, lleis sindicals i política educativa, eleccions, etc.

- Impulsar la lluita reivindicativa i tot tipus de funcions pròpies d'un sindicat.

- Prendre contacte amb la Confederació de Sindicats Unitaris de Treballadors.

Des d'aquest mateix moment i malgrat les dificultats i obstacles comencem a fer funcionar amb vigor la Promotora del SUTE i a reforçar la seva potencialitat. O ho fem així o mai no tindrem el Sindicat Unitari que estem descrivint.

**Emilia Amat Mestre,
portantveu del CSUTE**

FETE (Federació de Treballadors de l'Ensenyament)

HISTÒRIA DE LA FETE

Les bases per a la iniciació de la FETE es posen el 1919 amb la creació de l'Asociación General de Maestros, domiciliada a la casa del Pueblo de Madrid, i adherida a la UGT.

Les bases de creació de l'AGM eren, substancialment, les que encara presideixen avui la FETE:

1. La defensa dels interessos morals i materials del professorat.
2. La transformació de tots els centres educatius i culturals fins a fer-ne centres populars i democràtics.
3. La garantia que l'estat forneixi tots els mitjans per a la formació del professorat en general.
4. Aconseguir una integració i una compenetració entre el Magisteri, i tots els organismes obrers de tendències progressives.

El programa de l'AGM va ser fet seu per la UGT, i entre altres coses proposava l'alternativa d'un ensenyament totalment gratuït a tots els nivells i obert a tots els treballadors; un ensenyament sense barreres entre els diversos cicles, amb especialitzacions d'acord amb les capacitats i apetències i no a la posició social; reclamava la inserció del treball manual a l'educació i la laïcitat de l'ensenyament.

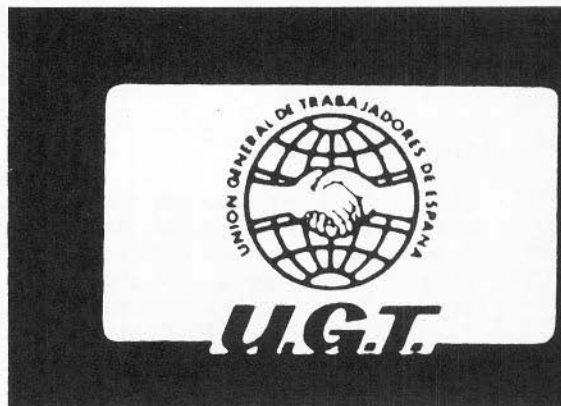
L'AGM va lluitar des de la seva creació per tots els objectius i per l'organització de biblioteques, cursets populars, etc.; per la coeducació, per l'autonomia pedagògica dels centres i per la llibertat de l'ensenyament.

L'any 1931 va ser decisiu en tots els camps de la societat espanyola i ho fou també per, a l'ensenyament que, havent estat negligit per les classes dominants, és una de les tasques més importants que havia restat pendent en els canvis socials, econòmics i polítics del segle XIX. L'AGM tenia a l'estiu d'aquell any 1.102 afiliats i editava una revista quinzenal «Trabajadores de la Enseñanza». Canvià el seu nom

primer pel de Federación Nacional de Trabajadores de la Enseñanza i més tard pel de Federación Española de Trabajadores de la Enseñanza (al Congrés celebrat a Cádiz el dies 19, 20 i 21 de març de 1976 s'acordà canviar-lo pel nom de Federación de Trabajadores de la Enseñanza, conservant les sigles de la FETE).

En el moment de celebrar el seu segon congrés, l'abril de 1933, la FETE comptava amb 4.482 afiliats distribuïts en 35 seccions provincials, incidència que augmentà a partir d'aquell congrés en què «s'havien debatut els problemes de classe abans que els del Magisteri; després, i enfocats amb visió proletària, els nostres, els d'aquests obrers que treballen a l'educació».¹

La participació de la FETE fou decisiva, doncs, en la formació del front únic del Magisteri. A principis de 1934, l'agudització de la lluita de classes a Espanya havia fet veure clar als treballadors quina era la seva millor defensa: En el marc del Front

1. Trabajadores de la Enseñanza, 15 d'abril de 1933.

Únic de l'Ensenyament i de l'Aliança Obreira és on cal inserir aquest Front Únic del Magisteri, que va arribar a agrupar 50.260 mestres el 1934.

La lluita per millorar les condicions de vida i de treball dels treballadors de l'ensenyament va dur la FETE a enfrontar-se moltes vegades amb els Ministeris republicans que fan una constant marxa enrera respecte a la legislació d'abril de 1931, amb vista a reduir els mestres, durant el bienni negre, a la miserable condició que havien tingut sota la Monarquia. Els mestres van lluitar, però, allí on calia, i la revolució d'octubre del 1934 també va causar víctimes entre els treballadors de l'ensenyament (quatre els morts, 318 empresonats i cinc emigrats). L'1 de gener de 1936 encara en restaven 41 sense llibertat.

La victòria del Front Popular representà el salt endavant més decisiu en matèria d'educació que ha conegut mai el país.

I a Catalunya va dur-nos una experiència educativa de les més avançades que s'han produït en el marc capitalista: El Consell de l'Escola Nova Unificada.

És ben cert que cal estudiar amb molta profunditat aquesta experiència i, sobretot, cal veure quin fou el paper de les centrals sindicals en la seva gestió, planificació i bona marxa de l'escola nova (el material d'arxiu de la FETE és una documentació no gens menyspreable), però hi ha una cosa que ja des d'ara no hem d'oblidar: encara més que l'experiència pedagògica, el que compta, i que va íntimament lligat amb ella, és la forma de participació de la immensa majoria de la població, dels treballadors, en la gestió d'un servei públic fonamental com és l'educació. I en aquest punt, una nova escola pública no podrà prescindir de la participació dels sindicats d'ensenyants i de les centrals sindicals.

ALTERNATIVES DE LA FETE

Presentació de la FETE

La FETE és una Federació d'Indústria adherida a la UGT que té com a objectius fonamentals la defensa dels interessos dels treballadors de l'ensenyament i la superació de l'actual situació de l'educació, que es basa tan sols en la reproducció de la ideologia de la classe dominant mitjançant la cultura i els sistemes educatius vigents.

Ens definim com un sindicat de classe, democràtic, autònom, lliure, revolucionari i internacionalista. De classe perquè, com tota la UGT, vol servir d'instrument als treballadors per a la seva emancipació; un sindicat democràtic perquè és controlat i representat per la base, un sindicat autònom dels partits i l'estat; autònom com a federació, de la resta de federacions d'indústria de la UGT; un sindicat lliure, car no té cap lligam amb la CNS verticalista i propugna la lliure sindicació dels treballadors. Finalment, un sindicat internacionalista, afiliat al Secretariat Professional de l'ensenyament, car l'emancipació dels treballadors és també una tasca internacional.

Anàlisi de la situació actual de l'ensenyament

Analitzem l'actual situació de l'ensenyament com el resultat d'una política educativa que ha consistit en una agressió a un dels drets més fonamentals i més bàsics de la persona: el dret a una cultura. Una política educativa que ha sostingut els centres d'ensenyament privats i ha oblidat la construcció de places escolars. En definitiva, pensem que l'estat i els organismes públics (ajuntaments, etc.) s'han descarregat de la seva responsabilitat, l'han deixada en mans privades o, senzillament, no l'han coberta. I en aquestes responsabilitat, que seria molt llarg de precisar i enumerar amb detall, n'hi ha una de fonamental per a nosaltres: la degradació de les condicions de treball, els sous i, en definitiva, la dignitat professional dels treballadors de l'ensenyament. Un treballador assalariat com qualsevol altre i que, malgrat això, s'ha vist pressionat per una banda per una mena d'idea «vocacional» del mestre que l'ha obligat a sofrir agressions molt grans i per altra banda per l'atur crònic en el nostre ram que ha fet acceptar també, per por de perdre el lloc de treball, condicions de treball indignes.

No pensem que calgui, doncs, cercar responsabilitats en un Ministeri o altre, ni pensem que, en matèria educativa hi hagi hagut cap intent seriós de reforma d'aquests darrers quaranta anys ençà. Són les classes dominants en conjunt les que, malgrat certes reticències, algunes d'elles apreciables, han secundat la llei general

d'educació i han ajudat, per tant, aquest desastrós projecte de rentabilització capitalista de l'ensenyament. Cada explosió d'indignació toca el cor d'aquesta política i la rebutja de dalt a baix: des de les escoles actives que no poden sostenir-se ni tan sols amb la subvenció, fins a la lluita dels barris per exigir construccions escolars al Ministeri, passant per la vaga de mestres estatals, la del PND, la dels PNN, que, essencialment, demanen una cosa tan senzilla com és tenir el lloc de treball segur.

ALTERNATIVA A L'ENSENYAMENT

La nostra és una alternativa socialista a l'educació: en una societat sense classes, les possibilitats que s'obriran a la tasca de l'educador són inimaginables, però hi ha uns principis fonamentals que són la condició per a un aprenentatge realment lliure, no discriminatori, amb uns continguts al servei dels treballadors i no als d'una minoria explotadora: així en el marc d'una desaparició de la divisió social entre treballadors manuals i treballadors intel·lectuals, l'ensenyament podrà ser alliberador i creatiu.

Per això la nostra alternativa, ara, es la d'una ESCOLA PÚBLICA I UNIFICADA FINANÇADA PER L'ESTAT I PELS ORGANISMES PÚBLICS; LAICA, CIENTÍFICA, CATALANA, DESCENTRALITZADA I GESTIONADA DEMOCRÀTICAMENT.

Puix que concebem l'educació com un servei públic no admetem que se'n faci un negoci i menys encara que aquest negoci sigui ajudat monetàriament amb diners públics que hem pagat entre tots; és per això que pensem en un sistema educatiu unificat però no uniforme i ens oposem a la política actual de subvencions a les escoles privades que no fa més que perpetuar els interessos d'una minoria d'empresaris. Vers aquest objectiu una enèrgica política de construccions escolars, de nacionalitzacions de grans negocis de l'ensenyament pot evitar el daltabaix que alguns veuen inevitable.

I més, una educació que estigui al servei de la majoria de la població ha d'eliminar els residus ideològics que impedeixen als treballadors de dominar les forces productives: ha d'ésser una EDUCACIÓ CIENTÍFICA, que combini adequadament el treball, l'estudi, tot fent del

primer el centre de la vida escolar.

I ha d'ésser també una educació LAICA que no adoctrini sinó que estigui oberta democràticament a totes les opcions i idees.

La planificació del sistema educatiu ha de ser democràtic i descentralitzat, amb la participació de totes les forces socials organitzades democràticament: els sindicats de treballadors de l'ensenyament, d'altres sectors laborals, organitzacions d'estudiants i organismes representatius dels barris, localitats, comarques, etc.

Es per això que exigim una escola CATALANA, que per a nosaltres vol dir una escola profundament inserida a la realitat social i cultural del país, que contempli tots els drets de la població immigrada i, sense desnormalització de la llengua i cultura pròpies, i aconsegueixi la normalització absoluta de la llengua i cultura catalanes en el marc del respecte mutu i la col·laboració (oficialitat del català).

L'eliminació de l'excessiva especialització i la parcialització de continguts suposa la implantació d'un cicle únic obligatori desde els 0 anys, que no podrà excedir dels 18 anys. L'estat, doncs, s'ha de fer càrrec del nen des del moment que comença l'ensenyament, a la llar d'infants.²

Aquesta és la base per a l'alternativa global que proposem als treballadors de l'ensenyament: EL COS ÚNIC D'ENSENYANTS, sense categories discriminatòries a nivell professional ni salarial, amb el dret a la lliure sindicació, que ara es nega especialment als funcionaris que són els mestres nacionals o els professors d'Institut.

PLATAFORMA REIVINDICATIVA

Vers aquesta alternativa els nostres objectius són:

— Reconeixement del caràcter laboral de l'activitat de l'ensenyament, amb un dret suficient de sindicació, manifestació i vaga i estabilitat al lloc de treball.

2. Un cicle concebut com una línia contínua, sense ruptures tant pel que fa als mètodes, com pel que fa als objectius, orientat més a la formació que a l'acumulació de coneixements.

— Supressió de les actuals oposicions i de qualsevol tipus d'arbitrarietat autoritària i establiment d'una contractació democràtica del professorat, sense discriminacions per motius polítics, sindicals o religiosos.

— Reconeixement de la llibertat de docència com a únic mitjà de garantir un contingut racional i científic de l'ensenyament i superar tot tipus de condicionament ideològic.

— L'establiment d'un sistema de formació del professorat a tots els nivells de l'ensenyament.

— Reconeixement de les hores de preparació de treball i possibilitat de crítica de la tasca dels professors per part dels seus companys i dels alumnes.

La FETE està disposada a secundar i impulsar les lluites dels treballadors de l'ensenyament per les seves reivindicacions (estabilitat, etc.) i per la millora de les seves condicions de treball. Tenim molt clar que tant sols la lluita per la consecució del socialisme pot representar un pas endavant en l'emancipació de tots els treballadors.

En la situació actual, la FETE defensa la pluralitat i la llibertat sindical com l'única forma de garantir la defensa dels interessos de la classe treballadora. Per això veiem la necessitat de la reconstrucció dels sindicats obrers.

La FETE lluita avui per:

— La llibertat sindical, que per a nosaltres vol dir el boicot a la CNS i, per tant, la dimissió de tots els enllaços i jurats.

— L'estabilitat laboral a tots els nivells, tant a l'ensenyament privat com a l'estatal, amb el pas immediat de tots els treballadors de l'ensenyament a l'Estat. Partint de la premisa de la desaparició del capital privat dins de l'ensenyament, pensem que la reivindicació de «cos únic d'ensenyants» respon a la necessitat d'estabilitat laboral, contra l'actual llei de funcionaris, el jurament als principis del «Movimiento Nacional», etc. Això no vol dir que estiguem contra els «privilegis» dels funcionaris actuals, ans al contrari,

**Cambiar
la
Enseñanza
es
cambiar
la
vida***

24 creiem correcte reivindicar-los per a tots els ensenyants.

— Contra l'atur i l'acomiadament lliure.

— Pel dret a la sindicació.

— Per l'escola pública, laica, catalana i gratuïta.

— Pel cos únic d'ensenyants.

La reconstrucció de les centrals sindicals obreres és per a nosaltres l'única forma de recolzar autènticament la lluita de la classe obrera. Això passa avui per la creació i elecció a tots els llocs de treball de comitès d'empresa, d'escola, etc., que sota el manament de l'assemblea, portin a terme les tasques per a les quals han estat escollits. Creiem que aquesta és l'única forma d'assegurar la independència de classe i poder plantejar alhora la qüestió sindical amb unes garanties d'unitat.

L'UGT es defineix per la unitat sindical, però per una unitat real, a partir dels

sentiments de la base obrera, en la confluència dels diferents militants en els seus llocs de treball. No creiem en una falsa unitat imposada. És per això que no és el mateix per a nosaltres unitat d'acció i unitat orgànica. Creiem que la forma més sincera i efectiva per arribar a la unificació és el treball comú a la base, els acords tàctics, no pas sense principis, sinó amb un programa de ruptura amb la burgesia, un programa revolucionari. Els diversos projectes de sindicats unitaris, per a nosaltres, no són més que uns nous sindicats —alguns d'ells donant llur suport a la CNS i mantenint-hi els càrrecs sindicals—. No podem crear un nou organisme deslligat orgànicament de la resta d'organismes obrers, ans al contrari, tenim l'obligació de lluitar per aconseguir la unitat a partir de la llibertat sindical i, ja des d'ara, en la lluita per la llibertat sindical. ■

AVÍS ALS SUBSCRIPTORS

Recordem als subscriptors que aquest any estan programats 10 números de Perspectiva Escolar, tal com vam anunciar al moment de la renovació de la subscripció. La revista no sortirà, doncs, durant els mesos de juliol i agost, els quals coincideixen amb les vacances escolars. El proper número (el 17) el rebreu, per tant, el mes de setembre.

FETE-SOC (Federació de Treballadors de l'Ensenyament de Catalunya-Solidaritat d'Obrers de Catalunya)

EL SINDICAT DELS TREBALLADORS DE L'ENSENYAMENT DE CATALUNYA

QUÈ ÉS LA FETEC-SOC?

Som un conjunt de treballadors de l'ensenyament que a Catalunya ens hem organitzat sindicalment a l'entorn de SOC (Solidaritat d'Obrers de Catalunya) per a la defensa dels nostres interessos com a treballadors d'aquest sector i dels interessos comuns a tots els treballadors, des dels més immediats, que passen per la lluita contra l'augment del cost de la vida, l'atur forçós, etc., fins als més definitius, els canvis d'estructures que ens portin a l'alliberament com a classe treballadora.

A la FETEC ens hi apleguem tant mestres com llicenciats, catedràtics, mestres de formació professional com no titulats o persones amb títols no reconeguts per l'ensenyament actual, i sense diferenciació de tipus d'escola estatal o privada. Davant de la gran fragmentació en què se'ns ha tingut fins ara, nosaltres pretenem plantejar-nos conjuntament els problemes dels ensenyants, sense partir d'aquesta fragmentació, enfocant el problema de l'ensenyament i dels ensenyants com un tot, encara que per les circumstàncies actuals s'hagin d'aplicar estratègies diferents.

Els ensenyants, com a treballadors de l'ensenyament, tenim també una tasca important a fer: aportar la nostra col·laboració com a professionals en el canvi de l'escola actual per una escola realment al servei de la classe treballadora. Nosaltres considerem fonamental, tant el fet de plantejar-nos a fons els diferents aspectes d'aquest canvi en l'escola, com el fet d'anar portant ja ara a la pràctica allò que ens sigui possible en els nostres llocs de treball. Pensem que, finalment, hem de ser tots els treballadors els qui configurem aquesta escola, però que sense una col·laboració tant a nivell tècnic com pràctic dels ensenyants no s'aconseguiria.

La nostra afiliació en una organització sindical en la qual ens trobem treballadors del sector industrial, del de comerç i de serveis, és una afirmació del nostre convenciment que els treballadors de l'ensenyament no som pas diferents dels altres treballadors, i que una estructura sectorial que només tingués en compte el nostre sector ens allunyaria de la nostra realitat d'assalariats amb uns problemes d'atur forçós, de sous indignes i de manca de condicions de treball acceptables,

26 que fins ara s'han anat amagant amb vacances, amb horaris per sota de les necessitats i amb tapa-forats de l'estil de les permanències. Això, junt amb un tracte formal que col·locava els ensenyants aparentment en la situació d'una élite ha configurat una manca de consciència de classe obrera entre nosaltres.

El fet de pertànyer a una confederació o organització sindical ens situa en el lloc des d'on els ensenyants hem de dur a terme la nostra lluita, al costat de tota la classe treballadora i ens permet de plantejar-nos estratègies més globals i enfrontar conjuntament els problemes que tenim en comú i els nostres específics.

La unitat sindical és un desig de tota la classe treballadora i no creiem que s'aconsegueixi fent unitarisme per sectors, ja que llavors estariem desunits de la resta de la classe treballadora.

PRINCIPIS BÀSICS QUE COMPARTIM TOTS ELS TREBALLADORS AFILIATS A SOC

Per a nosaltres el sindicalisme és l'acció organitzada i lliure dels treballadors de les diferents branques de producció i de serveis en defensa dels nostres interessos i encaminada al necessari canvi de les estructures socio-econòmiques.

ACCIÓ ORGANITZADA en el sentit que cal que l'estructuració del sindicat per al seu funcionament intern sigui clar i tingui eficàcia, com qualsevol altre tipus d'organització social, a través de l'afiliació i de la participació de tots els membres en totes les activitats a tots els nivells.

Això no es contradia, però, amb el nostre criteri que, a l'empresa, l'òrgan bàsic d'acció obrera sigui l'Assemblea de tots els treballadors.

ACCIÓ LLIURE

Aquella acció organitzada, perquè sigui lliure, l'entendem com a:

a) Possibilitat dels treballadors d'afiliar-se al sindicat que considerin oportú, o de no afiliar-se. (En cas que la dinàmica del procés sindical ens porti a la constitució d'una sola organització sindical, cal reconèixer, però, el dret fonamental d'associació, única forma d'evitar —si arribés el moment— el monolitisme sindical.)

b) Actuació del sindicat amb completa independència del govern (sigui el que sigui, fins i tot socialista o comunista), dels patrons i grups de pressió econòmica i dels partits polítics, a l'hora d'estructurar-se, fixar-se els objectius, programar la seva acció, elegir els seus representants...

c) Funcionament democràtic a tots nivells, a l'interior del sindicat. Un punt bàsic és la lliure elecció dels representants i responsables i la seva revocació pels mateixos que els han elegit.

DEFENSA DELS NOSTRES INTERESSOS

Creiem que la tasca primordial del sindicat és la defensa de les reivindicacions immediates que com a treballadors tenim:

1. Reivindicacions professionals:

a) Econòmiques (salari, altres conceptes).

b) Socials (jornada, ritmes de treball, vacances, «carrera professional»...).

c) Control (de gestió, de resultats).

2. Reivindicacions político-socials:

Seguretat social, previsió, ensenyament, urbanisme, vivenda...

CANVI D'ESTRUCTURES

Les reivindicacions anteriors les emmarquem en una perspectiva de canvi de les estructures (per tant, amb un compromís actual d'acció per a la conquesta de les llibertats) per tal d'arribar a una societat fonamentada en:

- la *propietat col·lectiva* dels mitjans de producció (cal senyalar que quan diem col·lectiva no volem dir estatal);
- *planificació vinculant descentralitzada*, és a dir, decidida a partir de les necessitats i plantejaments dels òrgans de base: empreses i federacions d'indústries; organismes locals...;
- *estructuració de la societat*, a tots nivells, en *base autogestionària*, sistema amb el qual, tots i cadascun dels afectats per una qüestió puguin participar en l'estudi i discussió dels problemes i llurs possibles solucions i siguin part activa en la presa de decisions i en el control de la realització del que s'hagi

Militants de SOC al Congrés de la SGEN celebrat a Grenoble el 26 de març de 1977

decidit; sistema igualment allunyat d'una concepció piramidal d'organització del poder (que porta a la concentració d'aquest poder en mans d'una burocràcia), com d'una concepció espontaneista de la democràcia directa, que en absència de tota regla permet qual-sevol manipulació i la imposició del més fort (encara que sigui el més fort a cridar) i que porta igualment, de forma vertiginosa, a l'exercici del poder per una minoria.

Tot això, d'acord amb el nostre principi que la persona humana, i per tant el respecte als seus drets fonamentals, estigui al centre de la vida social; en sigui el principi i el fi i, per tant, les estructures de la societat, inclòs el sindicalisme, han d'estar al servei i no al revés, encara que s'argumentin en contra raons d'eficàcia.

A CATALUNYA (i extensivament als Països Catalans) creiem que el sindicalisme ha de tenir en compte, ha d'assumir —en voler l'alliberament de la classe treballadora— la necessària conquesta de les llibertats nacionals. Un i altre, són dues facetes de la mateixa lluita per a una de-

mocràcia política, econòmica i social real.

Per altra banda, si deixem la senyera del nacionalisme només en mans de la burgesia, pot fer-se servir per desviar els treballadors de les nostres pròpies reivindicacions.

Això no vol dir, però, que ens desentenguem de les lluites comunes de la classe treballadora de les altres nacionalitats i pobles de l'Estat espanyol (amb la que ens cal estar estretament coordinats) i d'arreu del món.

No cal dir que en el fons de la nostra acció hi ha viva la preocupació de promoure SOLIDARITAT entre tots nosaltres, treballadors.

Solidaritat entre tots els treballadors d'un mateix centre de treball i d'una mateixa empresa; solidaritat entre aquests i els de totes les altres empreses de la mateixa branca de producció; solidaritat entre tots els treballadors manuals, professionals i tècnics i intel·lectuals assalariats; de Catalunya, dels Països Catalans, de l'Estat espanyol i d'arreu del món.

Només així, solidaris els uns dels altres i organitzats, assolirem la nostra emancipació.

USO (Unió Sindical Obrera) ■

ALTERNATIVA DE LA USO A TOTS ELS TREBALLADORS

El sindicat reuneix els treballadors al seu lloc de treball, es fixa en les condicions d'explotació i dominació d'uns quants sobre la majoria. La seva acció neix a partir d'aquestes situacions d'explotació i dominació viscudes a l'empresa, barri, escola; de les aspiracions fermes de tots els treballadors; de la lluita contra tot tipus d'explotació capitalista, de les relacions que hi ha a les empreses, barris, pobles, escoles... etc.

L'educació pertany a tota la societat. L'escola n'és només una part. La classe obrera s'autogestionarà la seva cultura, el seu ensenyament, la seva escola. La des-

trucció de la societat capitalista arribarà amb l'acció conjunta de tots els treballadors (manuals, intel·lectuals, de serveis...) i a tots nivells: econòmic, social, ideològic, cultural, polític.

Els ensenyants sindicats, units amb tots els treballadors, som una part d'aquesta lluita seriosa i eficaç que va preparant la revolució socialista autogestionària fins el dia que sigui impossible tornar enrera.

La UNIÓN SINDICAL OBRERA va ser la primera organització sindical que va néixer a la postguerra. Vam sortir a la llum enmig de les vagues i conflictes a les mines d'Astúries i fàbriques del País Basc, als anys 60. Formada per generacions nascudes després de la revolució del 36, hem arribat a formar part amb ple dret del nou Moviment Obrer dins de l'Estat espanyol.

El concepte que la USO té del sindicalisme es pot resumir en les següents característiques:

**Amb la USO
fem una Catalunya
socialista i autogestionada**

USO- Unió Sindical Obrera
de Catalunya

1. *Sindicalisme de classe, és a dir anticapitalista, i de masses.* Per defensar els drets de tots els assalariats, fins arribar a eliminar el sistema d'explotació de l'home per l'home. Per tant s'oposa radicalment a tot sindicalisme de tipus corporativista. No és una lluita merament defensiva, sinó que es dirigeix vers la instauració del socialisme autogestionari. La USO pensa que la transformació de la societat és una tasca de tots els treballadors. Per això pretén agrupar-ne el màxim nombre: dels tallers, de les oficines, de la construcció, del camp, de l'ensenyament, dels serveis i, a la vegada, representar les necessitats i aspiracions de tots. El sindicat ha de ser un instrument d'expressió, lluita i emancipació de tots els treballadors, per això cal discutir i decidir tot allò que ens pertoca. Les assemblees són el mitjà necessari per fer els anàlisis de les diferents situacions, l'elaboració col·lectiva de les reivindicacions i les accions a fer.

2. *Sindicalisme democràtic.* Elecció democràtica de tots els responsables a tots els nivells i revocabilitat quan no representin els interessos dels treballadors. Però no n'hi ha prou amb això, la democràcia interna del sindicalisme es forja amb la formació progressiva dels treballadors, de la seva capacitat d'anàlisi i crítica, de la informació constant que els permeti prendre decisions amb prou coneixement, de la discussió democràtica de les diferents opcions, de l'autonomia que tingui el sindicat per elaborar la seva pròpia política.

3. *Sindicalisme autònom.* Un sindicat no es pot entendre com l'organització d'un partit polític, puix que això suposa la subordinació dels treballadors a uns interessos determinats. Perquè el sindicalisme sigui autònom de veritat, cal:

A) Que els treballadors afiliats tinguin uns criteris polítics propis.

B) Que no depengui de cap grup ni partit, en l'economia o en altres coses. És a dir, la cotització dels treballadors és una garantia d'autonomia i independència.

C) Que el sindicat tingui una estratègia política pròpia, ja que un sindicat que es desentengui de la política serà fàcilment controlat per altres grups.

L'autonomia sindical envers els partits polítics és una condició bàsica perquè els treballadors puguin expressar la política sindical que els marqui els seus propis interessos de classe a cada moment. Però autonomia sindical no vol dir apoliticisme. A més, el sindicat respecta la lliure opció política dels seus afiliats i estableix un mecanisme que garanteixi la independència política: la incompatibilitat de tenir a la vegada responsabilitats sindicals i polítiques.

4. *Sindicalisme unitari.* La unitat sindical és la gran aspiració de la classe treballadora. La USO des del seu naixement es partidària de la unitat sindical, però entès que la unitat per decret no és la veritable. Primer cal la LLIBERTAT SINDICAL i al llarg d'un procés democràtic on participin tots els treballadors, arribar a la gran Central Sindical Democràtica.

5. *Sindicalisme autogestionari*. Defensem un socialisme d'autogestió, segons els següents aspectes:

A) La propietat social dels mitjans de producció i de canvi; transferència de la propietat a la collectivitat amb el consegüent poder polític i econòmic dels treballadors.

B) Aquesta propietat social, colectiva i no estatal, exigeix una planificació democràtica de l'economia i de la política de desenrotllament del país amb la participació directa de tots els treballadors.

C) L'autogestió que posi un nou tipus de relacions mitjançant la descentralització del poder polític i econòmic i la democràcia directa exercida pels treballadors en els seus nuclis de vida i de treball, de manera que els llocs de decisió es trobin el més a prop possible dels interessats. I com a conseqüència, l'eliminació del paper de l'estat com a instrument d'una classe i el canvi d'aparell estatal i la seva superestructura ideològica.

LA NOSTRA ALTERNATIVA SOCIALISTA A L'ENSENYAMENT

La Federació de Treballadors de l'Ensenyament, si vol ser fidel als interessos que representa, no pot desentendre's dels problemes estructurals de l'ensenyament al nostre país i del contingut polític-ideològic de l'educació que actualment donem. Proposem i defensem la *socialització de l'ensenyament*, que per a nosaltres vol dir:

1. Una educació totalment gratuïta (incloent-hi llibres, transports, menjadors...) finançada per l'Estat i organismes públics, per a tothom i supressió de l'escola privada.

2. Autogestió dels centres escolars per mitjà de consells integrats per pares, treballadors de l'ensenyament i alumnes.

3. Participació i control en l'elaboració de la política educativa general.

4. Superació, pel que pertoca a l'ensenyament, de la divisió treball intel·lectual i treball manual; eliminar l'abisme que actualment hi ha entre la fàbrica i l'escola. Només així podrem educar persones senceres que desenrotllin totes les seves facultats.

Proposem un ensenyament per al socialisme: el seu contingut a grans trets, podria ser:

1. Una educació crítica i científicament objectiva, lluny de qualsevol judici dogmàtic.

2. Una iniciació a l'autogestió, que faci que els alumnes participin individualment i com a grup en les decisions que els afectin.

3. Una iniciació a la vida política, no només mitjançant la informació teòrica, sinó també per la pràctica diària de la democràcia a l'àmbit escolar.

4. Una educació en la solidaritat i no-competitivitat, que ajudi a fer homes solidaris per al futur.

5. Una educació humanista que posi la tècnica al servei de l'home i no l'home al servei de la tècnica.

LA SINDICACIÓ DELS TREBALLADORS DE L'ENSENYAMENT

Dins el sistema capitalista, els ensenyants som treballadors tan explotats com els altres. Objectivament, som membres de la classe obrera. Tenim uns interessos comuns amb la resta de la classe obrera de la qual en som part —no ho oblidem!— els alumnes i els seus pares.

En el procés vers el socialisme autogestionari la lluita dels treballadors ha d'incloure una progressiva participació en l'ensenyament. Pares, mestres i els treballadors interessats han d'anar protagonitzant l'organització de l'educació, els seus continguts i els mètodes emprats. Hem d'aconseguir una escola que serveixi als interessos de classe dels treballadors.

I davant la qüestió de la sindicació dels treballadors de l'ensenyament pensem, com a socialistes autogestionaris, que l'alternativa vàlida avui és la sindicació en un sindicat obrer, com a primer pas vers la central sindical de tots els treballadors.

Dues opcions fonamentals estan avui al pensament de tots: els anomenats sindicats «unitaris» i les centrals sindicals.

Els anomenats sindicats «unitaris» poden arribar a la unificació de les diferents tendències polítiques que incideixen en el moviment d'ensenyants. Però, a quin preu? Una organització que agrupi només ensenyants es convertirà en un sindicat simplement reivindicatiu, corporativista. Defensarà els interessos dels seus afiliats, moltes vegades es produirà, per tant, una separació o, fins i tot, una contradicció amb els interessos dels altres treballadors.

En les lluites dels ensenyants s'han produït ja situacions d'aquestes. Seria molt interessant d'analitzar la vaga de mestres estatals del novembre-76 i veure quina era l'orientació majoritària. ¿Quants mestres estaven disposats a aconseguir un ensenyament gratuït? Les «permanències», ¿qui les deixava? Com a exemple històric molt a prop nostre està el sindicat autònom d'ensenyants francès —FEN—: la seva pràctica està totalment al marge de les lluites de la classe obrera.

Encara més, dins un sindicat d'aquesta mena serà difícil d'aconseguir la unitat entre les diferents corporacions que s'incorporen: catedràtics, penenes, llicenciats, professors d'EGB, estatals, privats... fàcilment s'enfrontaran en defensar els interessos propis a causa de la seva marginació de la classe obrera. En el cas més favorable la «unitat» dels ensenyants *no ajudaria a la unitat de tots els treballadors*.

Un altre element a tenir en compte: les tendències polítiques que proposen aquests sindicats hi estaran presents, per tant minvaran el protagonisme de l'organització sindical com el lloc i mitjà d'organització dels treballadors, i donaran aquest protagonisme als partits. Els sindicats concebuts d'aquesta forma responen a la política sindical d'uns partits i no a l'organització autònoma dels treballadors.

Ara bé, hem de distingir entre moviment d'ensenyants i organització sindical. El moviment obrer és quelcom més ample i majoritari que les organitzacions sindicals, polítiques o d'altra mena que existeixen. Sense el moviment les organitzacions no tenen sentit. Per tant ens cal potenciar i

augmentar el moviment englobat cada dia a més sectors afectats per la problemàtica de l'educació. En el procés vers el socialisme autogestionari necessitem dotar-nos de totes aquelles formes organitzatives que responen a les situacions reals. Avui, la central sindical és una necessitat imprescindible. El moviment d'ensenyants respon a una situació real i, lligat a la lluita social a barris i pobles, a les associacions de pares i veïns, és un instrument de lluita i movilització que hem de mantenir.

A la societat socialista autogestionària hi arribarem amb la lluita unitària de la gran majoria de la classe treballadora: necessitem els diferents tipus i nivells d'organització que la pràctica social ens vagi descobrint.

I, mentrestant, el camí vers la unitat sindical orgànica ha de fer-se analitzar les coincidències amb les organitzacions sindicals democràtiques, dins el terreny concret de la unitat d'acció.

La unitat sindical requereix una àmplia maduració de la consciència de classe dels treballadors, una constant elaboració d'aquesta consciència a través de l'acció i el debat de masses; si es vol que la unitat sigui permanent i no un producte artificial que es trenqui tot just néixer, exigeix, per damunt de l'acord d'organitzacions un autèntic compromís de tots els treballadors en la construcció del Sindicat de classe.

**Federació de Treballadors
de l'Ensenyament
USO-Catalunya**

La situació general de l'ensenyament és una conseqüència directa de la manca d'una planificació coherent que s'hereta del franquisme. Els problemes de l'ensenyament, el fracàs de la Llei d'Educació fonamentalment han arribat avui a la seva cota més alta. Les conseqüències d'aquesta situació les està pagant el conjunt de la societat, especialment la classe obrera i el poble en general i, molt directament, un dels sectors més interessats: els treballadors de l'ensenyament.

La situació dels treballadors de l'ensenyament és avui molt greu: manca d'estabilitat en el lloc de treball, sous migradíssims, atur cada cop més elevat, divisió per sectors i estaments —fruit de la planificació ministerial—, nul·la participació en l'elaboració i gestió de la política educativa, desastroses condicions de treball, etc.

La crisi del model educatiu que el sistema capitalista ha volgut imposar colpeja molt fort els treballadors de l'ensenyament. I és per fer front a aquesta situació que cal superar la divisió per sectors; que cal construir una força organitzada de

tots els ensenyants, capaç de plantejar solucions globals i sectorials, d'abordar problemàtiques concretes, reivindicatives i polítiques, que ens cal avançar en la construcció i consolidació del Sindicat dels Treballadors de l'ensenyament.

Les darreres lluites dels diferents sectors han estat moviments unitaris, amb participació massiva de la major part dels treballadors de l'ensenyament. Als sectors tradicionalment més polititzats s'han incorporat d'altres sectors on el nombre d'organitzats políticament és mínim. Avui ja hi ha consciència de la nostra situació. Avui és possible treballar en la perspectiva de la unitat vers l'organització sindical de tots els treballadors de l'ensenyament.

Fins avui ha estat el moviment d'ensenyants el que ha canalitzat les aspiracions de bona part dels treballadors de l'ensenyament i el dinamitzador de les seves reivindicacions. El moviment, però, ha actuat com a tal moviment, és a dir, sense una organització estable. L'activitat del moviment venia determinada per la proximitat de les negociacions col·lectives, dels conflictes laborals, per les decisions de política educativa del Ministeri, etc... El Moviment, organitzat en centres, zones, comarques, etc..., de base assembleària, amb coordinadores, es mantenia amb força durant els moments de lluita, però progressivament anava entrant en un «impasse» que el portava a l'estancament. Acabada l'activitat massiva, únicament els ensenyants més polititzats mantenien el caliu fins a la propera lluita.

Es per això que creiem necessari donar un pas endavant i aprofundir en l'experiència organitzativa i unitària. Fer un salt qualitatiu que faci possible, partint dels organismes unitaris, en la mesura que aquests ho permetin, transformar aquesta unitat de lluita en quelcom estable i organitzativament capaç d'oferir una alternativa global a l'ensenyament, com a eina de lluita per a la defensa dels treballa-

dors de l'ensenyament —docents i no docents—, i com a instrument que faci possible als ensenyants una presa de consciència com a treballadors. Aquest tipus d'eina no pot ésser altre que un sindicat. Qualsevol altra forma organitzativa és un gran perill, en la mesura que deixa les portes obertes a la divisió sindical i, el que és pitjor, a la divisió dels actuals moviments unitaris.

Així, constatem que la manca d'organització, d'una opció clara de política educativa, d'una connexió estable amb el moviment obrer, del qual com a assalariats en som part integrant, i la poca incidència de les centrals sindicals obreres en el moviment, són algunes de les causes que assenyalen la necessitat d'una organització

estable i eficaç. Una organització que reculli tot el que de positiu ha anat generant el moviment d'ensenyants, especialment el seu caràcter unitari. Una organització que, lligant-se amb les centrals sindicals obreres, pugui fer front al corporativisme i a l'estamentació —perills reals que hem de combatre en tot moment— i sobretot als intents dels verticalistes, dels empresaris i de l'Associació Nacional del Professorat (ex-SEM), de construcció de sindicats grocs que introdueixin nous elements de confusió dins del Moviment. Una organització sindical, unitària, que impulsi el Moviment —evitant substituir-lo o diluir-lo— dotant-lo d'instruments potenciadors i d'una força organitzativa capaç d'oferir en tot moment solucions a tots els pro-

blemes derivats de la nostra situació i de l'ensenyament en general.

El Sindicat que volem ha de respondre a les següents característiques:

1) *Unitari*, és a dir, amb la perspectiva d'integrar tots els treballadors de l'ensenyament, com a forma més eficaç de lluitar contra el corporativisme (sindicats de privada, d'estatals, ...) per una banda, i la divisió sindical, per l'altra. Aquesta voluntat UNITÀRIA ha d'estar present en els processos constituents de les diverses federacions sindicals.

2) *Democràtic*. Això significa: respecte per a totes les opcions polítiques i ideològiques que es manifestin dins del Sindicat, així com per a les distintes concepcions sobre els problemes educatius en els quals el

Sindicat ha d'intervenir. El caràcter democràtic només es pot garantir si assegurarem l'electivitat directa i la revocabilitat pels propis sectors de tots els càrrecs sindicals.

3) *Amb tendències*. El problema de l'expressió i interpretació de les tendències és un dels punts a debat en el procés de la construcció del sindicat. Si reconeixem l'existència de la pluralitat dins del Moviment, hem d'esforçar-nos perquè aquesta pluralitat s'articuli organitzativament de la forma menys conflictiva possible. No reconèixer l'existència de distintes opcions político-sindicals ens portaria el risc de l'escissió sistemàtica de les minories. És per això que pensem que no n'hi ha prou amb admetre les tendències, sinó que, a

34 més a més, s'ha de dotar l'organització dels mecanismes que permetin la seva representació en els organismes de direcció a tots nivells. És evident que la manera d'articular les tendències s'haurà de decidir en el congrés constituent.

4) El Sindicat només podrà ser veritablement *funcional*, si es constitueix com a organització permanent en la qual tots els ensenyants se sentin representats. És per això que defensem l'existència d'un SINDICAT D'AFILIACIÓ voluntària amb el respecte als companys que elegeixin la sindicació en una central, així com als que no es sindicuin enlloc; només es consideraran a tots els efectes membres del Sindicat els treballadors de l'ensenyament afiliats a ell. Això no significa que aquest projecte sindical vulgui —ni hagi de— substituir el Moviment de Treballadors de l'Ensenyament. Defensarem, doncs, després de la constitució del Sindicat, les organitzacions de massa pròpies dels treballadors de l'ensenyament (zones, assemblees, etc.). Creiem que la funció d'aquestes organitzacions és fonamental perquè en elles s'hi trobaran els treballadors de l'ensenyament del Sindicat, els ensenyants sindicats en altres centrals i els no sindicats. En aquest mateix sentit, creiem que no ha d'ésser competència exclusiva del Sindicat la negociació dels convenis amb l'estat, etc.

5) Definim aquest Sindicat d'àmbit NACIONAL CATALÀ, tant a nivell d'organització com de programa, però potenciarem la federació a nivell estatal amb els altres sindicats unitaris. I això per dos motius. En primer lloc, la perspectiva autonòmica —amb tot el que pot significar a nivell educatiu (municipalització, escola pública, ...) fa que el Sindicat, òrgan de transformació de la realitat, hagi de circumscriure's al seu marc d'actuació. En segon lloc, perquè els ritmes propis del moviment a Catalunya difereixen dels de la resta de l'Estat.

6) Independent de l'Església, de la Patronal i de l'Estat.

7) Autònom dels partits.

8) Comptarà amb un programa alternatiu de política educativa al servei dels interessos de la classe obrera i popular.

9) De classe, participant en els processos de lluita per a objectius comuns del moviment obrer i popular i relacionant-se amb les Centrals Sindicals Obreres.¹

1. En el moment de redactar aquest article, està a punt d'obrir-se, el procés cap a la constitució del Sindicat Unitari. Aquest procés és sectorial —Universitat, privada, estatal— i té uns ritmes propis; s'hi discutiran les característiques del sindicat, les línies programàtiques i els Estatuts. En el procés s'estudiaran les formes d'articulació definitiva de tots els sectors en un sol sindicat. Probablement, quan aquestes línies surtin publicades, el procés estarà ja força avançat.

En la redacció d'aquest article han estat presents treballadors de l'ensenyament de tots els sectors interessats a tirar endavant aquest projecte; per discrepàncies que trobareu en aquest mateix número de PERSPECTIVA ESCOLAR no va ser possible arribar a un acord per fer un sol article amb els companys de la promotora de SUTE, malgrat considerar-se partidaris del Sindicat Unitari. ■

Chiara Saraceno

**EXPERIENCIA Y TEORÍA
DE LAS COMUNAS INFANTILES**
pròleg de J. M. Carandell

Max Pagès

**LA VIDA AFECTIVA
DE LOS GRUPOS**

Alberto Moncada

EDUCACIÓN Y EMPLEO

Renzo Titone

BILINGÜISMO Y EDUCACIÓN
pròleg de Joan Mestres

Bernardette Delarge

VIDA, AMOR Y SEXUALIDAD
Quaderns d'educació sexual
per adolescents

editorial fontanella
escorial 50 | barcelona 12

El sindicalisme dels ensenyants a França

per Jacques George,
 Secretari General Adjunt de SGEN-CFDT
 (Sindicat General de l'Educació Nacional-CFDT)

El sector ensenyant, a França, és certament el de més alta sindicalització, segurament un 80 %. Això pot representar una força, però reflecteix també els comportaments específics d'aquest sector, d'una certa tendència a viure en campaneta de vidre, com es veu a la revista dels principals sindicats que es distribueix als aproximadament 850.000 treballadors de l'Educació Nacional i de les Universitats.

LA FEDERACIÓ DE L'EDUCACIÓ NACIONAL (FEN)

La FEN agrupa la majoria d'aquests treballadors. Declara tenir 550.000 afiliats, malgrat que aquesta xifra és certament exagerada. La seva força és multiplicada per tota una xarxa d'organismes que la FEN anima o controla, com la Mútua que gestiona la Seguretat Social dels ensenyants, una altra que s'encarrega de l'assegurança dels seus cotxes, un banc, i tota una sèrie d'associacions afins, com la Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes. La FEN és, clarament, una força.

Però no podem comprendre el seu paper sense saber que està afectada per dues sèries de divisions molt profundes.

La FEN és, en principi, una federació de 44 sindicats, cada un dels quals cobreix una categoria determinada del personal, i això correspon a un esperit que gira essencialment a l'entorn dels problemes de l'escola primària per als uns, de l'institut per als altres, etc. i per als quals, els problemes del conjunt es plantegen en segon lloc. El límit d'aquest esperit de categories o corporatista, el trobem a l'Educació Física, on hi ha dos sindicats diferents, que corresponen cada un a un grau determinat.

En aquest conjunt, el sindicat nacional de professors d'institut, SNI, és el més fort (60 % dels afiliats), després els de segon grau (SNES), el d'agents SNAEN, el de l'ensenyament tècnic SNET, el de l'ensenyament superior SNESUP, etc.

D'altra banda, la FEN i cada un dels seus sindicats estan organitzats en tendències o corrents de pensament de tipus polític, degut a l'autonomia que escollí la FEN el 1948 en el moment de la escissió entre CGT i la CGT-FO. La tendència més forta, UID (Unitat Independència i Democràcia) aplega el 56 % dels afiliats, i és molt propera al Partit Socialista malgrat que no els poguem enquadrar a tots ací; Unitat i Acció (U&A) es troba clarament a prop del Partit Comunista i té un 34 % dels afiliats; després vénen tres petites tendències: Escola Emancipada (EE) que és fidel a la línia original del sindicalisme revolucionari a l'ensenyament (5 % dels afiliats), Front Únic Obrer (FUO, 3 %) estrictament situat en el trostkisme més dogmàtic, Renovació Sindical (RS, 2 %), que critica el sistema de tendències i la paràlisi que comporta.

Certament, aquest sistema hipoteca la veritable democràcia i impossibilita els debats a fons. La norma és que els executius dels sindicats i els de la FEN són homogenis: així la tendència UID domina el sindicat SNI, la U&A domina el SNES, però la direcció del SNES, en no ser de la tendència majoritària, no està representada a la direcció de la FEN! Cada tendència té la seva pròpia premsa, les seves pròpies reunions, i la major part dels debats es limiten a la confrontació de punts de vista de cada tendència. Els vots estan en gran part determinats d'avançada i les eleccions es fan per correspondència i es limiten a l'elecció entre les llistes de tendència.

Al mig d'aquestes divisions, sindicats de categories i tendències, es troba el problema del primer cicle de l'escola secundària (11 a 15 anys), que els de SNES i UID volen que estigui en mans dels «instituteurs», mentre que els de SNES i U&A volen reservar-lo als professors de segon grau. Es comprèn que els projectes educatius de la FEN no vagin a fons en els veritables problemes de l'escola en el sistema capitalista!

La FEN no actua unida sinó solament per tractar dels problemes dels funcionaris, per demanar més diners per a l'educació nacional i per a la defensa de la laïcitat de l'escola; i també per refusar el reconeixement de la SGEN-CFDT, considerada com una «anomalia» dins una corporació que ja ha realitzat la «unitat sindical» en el seu si.

I amb tot, aquesta pretensió de monopoli i d'unitat no es justifica pas en realitat. L'elecció de l'autonomia podria justificar-se fa 30 anys per un període provisional. Després, la CGT-FO ha afirmat el seu caràcter de sindicat de col·laboració de classes, i la CFDT ha aparegut com la veritable alternativa per un sindicalisme de classe i de masses. És massa fàcil argumentar que els seus orígens són la CFTC (Confederació Francesa de Treballadors Cristians) per disculpar-se, en nom d'una laïcitat estretament concebuda, i que no és suficient per si mateixa per qualificar-los d'esquerres, de plantejar els problemes del socialisme autogestionari i la seva relació amb l'escola i abordar veritablement el problema de la inserció del sindicalisme d'ensenyants en el sindicalisme obrer.

EL SINDICAT GENERAL DE L'EDUCACIÓ NACIONAL (SGEN-CFDT)

Sortosament existeix la SGEN-SFDT (el signant d'aquestes ratlles n'és membre, cal dir-ho?). El SGEN és part integrant d'una central obrera i ha contribuït fortament a transformar l'antiga CFTC en CFDT; pensa que són els treballadors, i no sols els ensenyants, els qui han de definir una política d'educació i de formació, i que la lluita dels ensenyants no pot dur-se independentment de la lluita de tots els treballadors, tant per una altra societat com per una altra escola.

Vol superar les rivalitats de categories i agrupa dins la mateixa organització «instituteurs», professors, universitaris, investigadors, personal administratiu, etc. per dur la mateixa acció. Si bé coneix debats animats, refusa l'estructuració en tendències. Bé que mesura la importància del problema dels mitjans (en diners i llocs de treball) per al funcionament del sistema educatiu, no el separa del de la transformació qualitativa d'aquest sistema en la perspectiva del socialisme autogestionari. I això el porta a posar en qüestió

les jerarquies que hi ha a l'educació, les relacions autoritàries mestre-alumne, les finalitats de l'ensenyament, la separació entre ensenyament i vida social, etc.

En fi, el SGEN-CFDT, en aquesta mateixa perspectiva d'autogestió, intenta sortir de l'esquema de les accions nacionals, com són les vagues de 24 hores a les quals la FEN guarda fidelitat, per desenvolupar accions descentralitzades a iniciativa de les seccions de base, tendents al control, almenys momentani, de les condicions de treball. Així, per donar suport a la reivindicació fonamental del dret al treball dels que no tenen la plaça en propietat, ha portat accions tendents a disminuir el nombre d'alumnes per classe a fi i efecte de provocar la necessitat de crear nous llocs de treball. Accions decidides i preparades per les seccions, i sovint acabades amb èxit, accions que corresponen també, com vol la CFDT, a «viure el demà en les lluites d'avui».

Aquestes perspectives, aquest tipus d'acció, porten a la SGEN-CFDT un nombre creixent d'afiliats (més del 10 % de 1975 a 1976), dels quals una part vénen de la FEN mateixa. Avui compta amb 67.000 membres.

LA CGT

Una part dels ensenyants varen refusar el 1948 de seguir a la FEN a l'autonomia, i han mantingut la seva afiliació a la CGT. Hi ha sindicats CGT a l'ensenyament tècnic i en el personal de serveis. A l'escola secundària l'estratègia de la CGT és seguida per la CNES, que ha evitat, quedant-se a la FEN, de partir-se en dos. A diferència de la FEN, els sindicats CGT reconeixen el SGEN-CFDT i practiquen la unitat d'acció amb ell, de la mateixa forma que en el pla confederal entre la CGT i la CFDT.

ELS SINDICATS DE DRETA

Tots els ensenyants no són pas d'esquerres. Hi ha la vella dreta, lligada a l'ordre d'ensenyants, hostil a les discussions profundes i desitjosa de selecció i d'elitisme. Es troba sobretot en el Sindicat Autònom d'Instituts (SNALC) que és membre —significativament— de la Confederació General de Quadres (CGC). Les seves con-

cepcions el porten a no dur a terme veritables accions sindicals: la vaga desorganitza l'ensenyament!

Altres sindicats han aparegut a la dreta, especialment per protestar contra el moviment de 1968 i refusar les conquestes més significatives. Hi ha una Confederació de Grups Autònoms, un petit sindicat lligat a aquells que segueixen amb l'antiga CFTC (el SCENRAC). Però ni tan sols aconsegueixen coordinar els seus esforços, units com estan a refusar el futur.

Cal mencionar la presència de nombrosos grupets que agrupen personal de categories particulars que consideren que els seus problemes no són tractats adequadament pels sindicats. Alguns d'ells acaben lògicament per transformar-se en sindicats limitats a aquestes categories particulars, que les defensen sense cap perspectiva de conjunt. Així, per exemple, existeix un Sindicat Nacional de Collegis (SNC) que s'adreça al personal intermediari entre els professors i els «instituteurs», als quals se'ls ha confiat una part d'alumnes de començament del secundari, sense que l'administració hagi pogut mai definir quins són els alumnes que necessi-

ten a aquest nivell una pedagogia específica, sinó que ho fan per mantenir uns sous més baixos.

El pes d'aquests sindicats «autònoms» és particularment fort a l'ensenyament superior.

Hi ha, doncs, una gran diversitat sindical entre els ensenyants francesos. Això correspon a veritables divisions professionals i ideològiques: és necessari lamentar que la unitat d'acció, almenys entre els sindicats d'esquerres, sigui difícil, donades les pretensions de la FEN de representar ella tota sola els ensenyants. D'això en resulta una pèrdua d'eficàcia i debats que en part són estèrils, ja que un dels resultats és una certa inhibició dels joves davant el sindicalisme. Sembla, en efecte, que bastants joves en els llocs de formació especialment són reticents a comprometre's en el terreny sindical. L'única resposta és proposar a aquests joves perspectives clares, modalitats d'acció no burocratitzades i lligades a totes les accions del moviment obrer i una organització democràtica. És aquí on es troba avui la responsabilitat dels sindicats d'ensenyants.

El quadre següent permet de situar l'audiència dels diversos sindicats a les eleccions professionals més recents (1975 i 1976).

LA REPRESENTATIVITAT DELS SINDICATS A L'ENSENYAMENT PÚBLIC (%)

	FEN	SGEN-CFDT	CGT	Dreta i autònoms
«Instituteur»	85 (SNI)	10	—	5
PEGC ¹	55 (SNI)	9	—	36 (SNC)
Secundari	57 (SNES)	18	—	16 (SNALC) + 8
Tècnic	40 (SNETAA)	11	39	8
Superior ²	53 (SNESUP)	25	—	24
Investigació	67	19	—	14
Personal de serveis	46 (SNAEN)	7	43	4
Administració ³	65	11	14	10
Orientació escolar	73	25	—	2

L'ENSENYAMENT PRIVAT

L'ensenyament privat afecta a França a un 16 % dels joves; ocupa uns 116.000 ensenyants. Les mateixes divisions sindicals s'hi retroben.

El Sindicat Nacional de l'Ensenyament Cristià (SNEC-CFTC) predica l'existència de l'ensenyament privat, que és sobretot confessional, a les escoles específiques, que fan un ensenyament específic però pagat per l'estat. Obté el 35 % dels vots.

Al seu costat, i amb tendència cap a un sindicalisme autònom, els sindicats professionals tenen el 27 % dels vots.

Sols la Federació de l'Ensenyament Privat (FEP-CFDT) reclama com la SGEN-CFDT la nacionalització de l'ensenyament privat, paral·lelament a una transformació de l'ensenyament públic, i en la línia de les posicions generals de la CFDT. Obté el 34 % dels vots.

Aquí, la querella escolar sobre si l'ensenyament privat ha d'existir, si ha de ser finançat per l'estat, ha servit durant molt de temps a la dreta per dividir a les esquerres. L'elecció clara és la que passa per damunt d'aquesta baralla i porta el debat sobre el servei públic de l'educació nacional en conjunt, al servei d'una altra societat, la del socialisme democràtic i autogestionari.

1. Professors de col·legi (de fet, una part dels professors del començament del segon grau).
2. Assistents i mestres-assistents solament.
3. Personal de secretariat.

FRANÇA: La Federació de l'Educació Nacional (FEN)

per Pierre Broué

A un estranger, li és difícil de comprendre la naturalesa exacta i la posició que ocupa, en la configuració de les organitzacions sindicals, la central dels ensenyants, la Federació de l'Educació Nacional, anomenada familiarment la FEN. La primera reacció de l'observador de fora és, sens dubte, imaginar que constitueix el resultat de la història específica d'un sector determinat del moviment sindical dels assalariats de l'Estat, els ensenyants... Ara bé, no és res d'això, i, paradoxalment, en una organització sindical de bases «corporatives» —el personal que treballa a l'educació nacional— és on s'han conservat les tradicions més antigues, i al mateix temps les més unitàries del moviment sindical francès.

La història del moviment sindical a Europa fa descobrir diversos esquemes del desenrotllament històric: a la Gran Bretanya, els sindicats han constituït, en efecte, l'organització primera de la classe obrera i a partir d'ells s'ha format —com a expressió política del moviment sindical— l'organització política obrera, el partit laborista. Als països germànics —i en gran part a Rússia i als països eslaus— el procés ha estat exactament l'invers: a partir del partit polític obrer, o més exactament dels partits socialistes, en el període anterior a la primera guerra mundial, s'han constituït, sota la forma d'una «organització de masses», unes organitzacions sindicals que eren de fet corretges de transmissió del partit polític de la classe obrera. Espanya i França constituïen elles soles una tercera categoria: en aquests dos països, les organitzacions sindicals, CNT a Espanya i CGT a França, es van constituir en certa manera en oposició a les organitzacions polítiques socialistes oficials, en tot cas a la seva esguerra.

La «independència» tradicional de la CGT francesa, establerta al congrés d'Amiens a la seva cèlebre «Carta», carac-

teritza, en efecte, una voluntat de preservar el sindicat de la influència oportunista, a l'època «parlamentarista», del partit socialista: la independència proclamada d'aquesta manera té el significat d'una independència de classe, oposada a la col·laboració preconitzada pel socialisme oficial de l'època. L'objectiu del sindicat —tal com el defineix la CGT— és, doncs, un objectiu revolucionari —l'abolició de l'assalariat— l'únic que podrà aconseguir la unitat, en les files sindicals, de la classe assalariada: el sindicat, per a la CGT francesa d'abans de la guerra és, per tant, «la casa de tothom», i tot assalariat hi té el seu lloc amb ple dret, independentment de les seves opcions polítiques o religioses. La «Carta d'Amiens» no deixa cap lloc al «sindicalisme d'opinió», sinó que, al contrari, fa de la unitat sindical enfront del patronat i de l'Estat la condició de l'existència de sindicats dignes d'aquest nom.

Aquesta és la veritable tradició original del sindicalisme francès, pròxim, com es pot veure, a les millors tradicions del sindicalisme espanyol tal com s'ha encarnat a la CNT més que no pas a l'UGT, durant molt de temps «sindicat d'opinió» i, a més a més, guanyat per la col·laboració de classes. Aquesta tradició va ser trencada el 1914: l'adhesió a la unió sagrada l'agost de 1914 dels dirigents de la CGT darrera Léon Jouhaux no era més que la còpia de l'actitud del partit socialista, adherit també a la guerra. L'endemà de la guerra, la constitució, amb la CFTC —avantpassada de l'actual CFDT—, d'una central de sindicats cristians, intentava imposar un sindicalisme d'opinió i erigir-lo enfront del desenrotllament tumultuós i en molts aspectes revolucionari de la CGT en aquest període. L'escissió de la CGT el 1921-22 entre una CGT dominada pels socialistes i els falsos sindicalistes «purs» i una CGTU que s'havia de convertir molt ràpidament en la corretja de

40 transmissió del partit comunista estalinitzat, va constituir una ruptura respecte a les millors tradicions del sindicalisme a França al mateix temps que un cop directe contra la força encarnada per la seva unitat. D'aquesta època data la divisió del moviment sindical francès segons criteris polítics o millor dels polítics, una divisió que no ha permès mai a la classe obrera oposar al front unit dels capitalistes i de l'Estat la seva pròpia unitat de front. El 1936, l'acostament dels partits socialistes i comunistes al si del pacte electoral anomenat «Front popular» permet el restabliment de la unitat sindical i la reunificació de la CGT. La reparació del conflicte, reanimat entre comunistes i socialistes a les vigílies de la segona guerra mundial i l'endemà del pacte Hitler-Stalin, el 1939, provocà directament una nova escissió sindical. La unió sagrada realitzada al si de la «resistència» a l'ocupació alemanya serveix de suport a la reunificació, mentre l'inici de la guerra freda, l'exclusió dels ministres del PC dels governs de coalició el 1947 es troben a l'origen de la nova i durable escissió de la vella CGT en una CGT sòlidament dominada aquesta vegada pel partit comunista i el seu aparell, i una CGT-Força obrera lligada al partit socialista SFIO i sota la influència del sindicalisme d'«afers» dels Estats Units, per al més gran profit del sindicat de col·laboració de classes, que descansa sobre l'humanisme cristià, la CFTC i després les seves prolongacions, la CFDT i la CFTC mantinguda.

En aquest context se situa la creació de la Federació de l'Educació Nacional. En aquesta corporació d'ensenyants —tradicionalment molt important en el moviment sindical francès on va constituir la punta de llança de la sindicalització dels funcionaris i empleats de l'Estat— s'hi va trobar el 1947 una majoria de treballadors per imposar a uns dirigents —malgrat tot, tan estretament lligats com els altres dirigents sindicals als aparells dels partits polítics de la classe obrera— una solució que preservés la unitat i en pagués conscientment el preu assegurant a tothom no només la llibertat d'opinió a l'interior del sindicat, sinó també la seva expressió concreta, el dret d'organitzar-se en tendències que lluitessin democràticament per obtenir la majoria i la direcció de l'organització sindical. Els sindicats adherits a la FEN —afiliats fins aleshores

a la CGT— i la mateixa FEN, refusant el pendent de l'escissió que hauria ajuntat els seus trossos a la CGT i a la CGT-FO, van escollir, en efecte, després d'un debat polític molt llarg, de romandre en l'autonomia per tal de preservar la seva unitat. Aquesta unitat l'han mantinguda des de llavors amb una taxa de sindicació que s'acosta al 80 %, demostració esclatant, per si mateixa, de la superioritat de la forma sindical unitària sobre el sindicalisme d'opinió, el qual, en el millor dels casos, mai no organitza més d'una tercera part dels treballadors de les corporacions corresponents.

És de bon to avui, a França, en els medis inspirats pel «gauchisme», és a dir, en aquells que estan influenciats per l'aparell dirigent del Partit comunista francès, de menysprear la Federació de l'Educació Nacional i d'intentar, a través de la crítica de la política que duen els seus dirigents —lligats al partit socialista—, desacreditar la forma d'organització que va adoptar el 1947, és a dir, una forma d'organització unitària i a la vegada democràtica, independent de l'Estat i dels partits polítics, i que assegura a les seves files la confrontació lliure de les idees i de les orientacions, el debat democràtic ampli, la batalla d'idees com a condició de l'acció unitària. Molt de soroll per tal de dissimular el fet principal de la representativitat exclusiva de la FEN en el seu medi, l'autoritat excepcional que aquesta representativitat li ha valgut i que li val, les possibilitats que obre a aquesta federació cada vegada que, en la vida política del país, una reacció unitària de les organitzacions sindicals s'imposa en front del capital i del seu govern. Cap altra organització sindical, en efecte, no es pot permetre de representar molt més de la majoria absoluta dels treballadors del sector que ella representa; cap altra organització sindical no es pot vantar d'haver sabut preservar, durant els últims trenta anys, la seva unitat sense limitar els debats, fins i tot els polítics, sobre totes les qüestions vitals, sense censurar d'una forma o altra els debats entre militants socialistes o comunistes, sindicalistes purs, revolucionaris o esquerrans que la componen —segons la imatge dels corrents que travessen la mateixa classe obrera.

És pot no estar d'acord —i és el cas de l'autor d'aquest article— amb la política que inspiren a la FEN dirigents pròxims

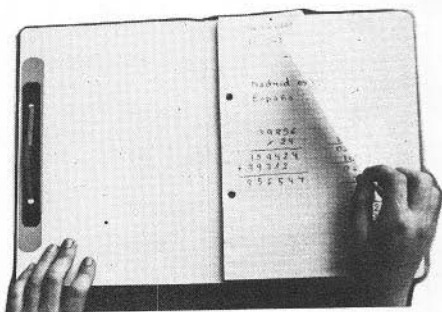
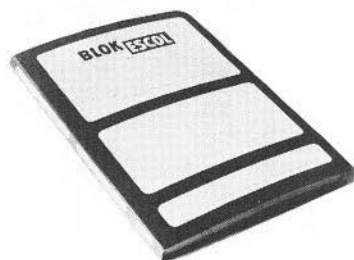
als del partit socialista i que es neguen a trencar decididament amb la burgesia i el règim de la V República. Però l'aferissament dels adversaris de la FEN és sospitós: no és a la política dels dirigents que s'agafen, sinó a la mateixa organització, als seus principis, a la seva unitat i a la vida democràtica mínima que li assegura el reconeixement del dret de tendència. Des d'aquest punt de vista, cal dir-ho clarament, la FEN representa avui l'aspecte millor de la tradició del moviment sindical francès amb la seva adhesió a la unitat i a la democràcia en la independència respecte a l'Estat i a qualsevol govern; constitueix també un model del

que haurà de ser demà la CGT única reconstituïda, capaç d'unir el front dels treballadors i de respectar tots els corrents de pensament en els quals ells es defineixen. La FEN és avui la imatge del passat gloriós i, ensems, d'allò que haurà de ser l'esdevenidor victoriós del moviment sindical a França: només així s'explica l'aferissament amb el qual la combaten tots aquells que temen la unitat i la democràcia, tots aquells que, en realitat, desitgen que el moviment sindical no pugui reconquerir mai la seva independència i que continuï, d'una forma o altra, a remolc de la burgesia i dels seus diversos partits. ■

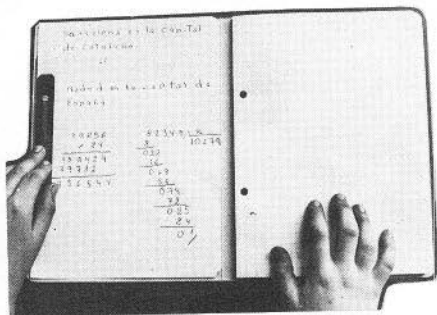
BLOK ESCOL

REG. 444.124 PAT. 102.281

CARPETA AMB ARXIVADOR PER
REDACTAR, CLASSIFICAR I APLEGAR
TREBALLS D'ESCOLA

QUAN TINGUI ESCRIT EL TEMA O
TREBALL ES DESENGANXA FACILMENT PER
CORRETGIU O VALUAR EN FULL SUELTO.

DESPRES ES SUJETA AL ARXIVADOR I AIXÍ
SUCCESSIVAMENT, QUEDAN EL BLOC PLE,
PER TAL DE CONSERVAR-HO.

FÀBRICA DE MANIPULATS

ESCOL OFI

Bonifacio, S. A.

VIA TRAJANA, 13 TELS. 381 22 97 - 381 28 12 SANT ADRIA DE BESOS (BARCELONA)

Collecció **La Rambla**

De venda
a quioscos i llibreries

Una eina d'aprenentatge i discussió
per a grups escolars, socials, polítics, etc.

Volums publicats:

- 1 **COM SÓN ELS SINDICATS?**
- 2 **QUÈ FAN ELS AJUNTAMENTS?**

En preparació:

COM FUNCIONA UN PARLAMENT?
COM ÉS UN PARTIT POLÍTIC?
PER QUÈ ES DESTRUEIX LA NATURA?
COM ÉS UNA CONSTITUCIÓ?

125
ptes.

edicions 62

Provença, 278 · Tel. 2160062 · Barcelona 8

VILADECANS

Escola Mestral, Sant Feliu de Llobregat 8è. grau d'Expressió plàstica

Als alumnes de 8è. grau d'aquesta escola els vaig proposar, com a idea conjunta amb la pedagoga Carme Mira, l'elaboració d'un treball que consistia en la visita a una galeria d'art modern (però dintre d'una estructura determinada) per veure una exposició de les que es feien en aquell moment. A la Sala Gaspar estava a punt de ser inaugurada l'exposició de Joan Pere Viladecans titulada «Entre el guix i l'esborrall». Vaig concertar amb ell una visita amb col·loqui per als nens.

Prèviament es van donar unes informacions preparatòries sobre la plàstica catalana i la seva tradició, juntament amb una situació de les seves coordenades, per poder veure i jutjar l'obra sense prejudicis.

A la sessió col·loqui, amb Marita Navarro, que dirigeix l'escola, i l'artista, vam poder observar un parell de vegades l'exposició en la qual van sorgir nombroses preguntes dels alumnes que vam procurar ampliar al màxim i que volien agafar i descobrir la problemàtica, juntament amb el perquè dels estilemes de l'artista.

A la sessió següent, amb la informació ja aconseguida, vaig ampliar la seva visió amb algunes dades sense adjectivar, de l'estudi que fa Alexandre Cirici sobre l'artista, i així vam desembocar a la primera fase del treball: la redacció crítica d'un text, per part de cada un dels alumnes, sobre l'obra del pintor. Un cop elaborat, es va passar al treball pictòric, en el qual només podien utilitzar la tècnica de la pintura a la cera sense afegits de cap mena ni incorporacions d'objectes (al revés del que fa Viladecans). És a dir, treballar a la manera de... Viladecans, no, treballar com... Viladecans.

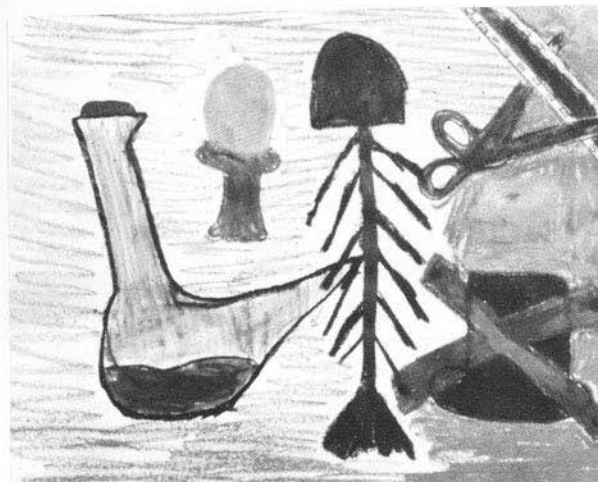
Un últim objectiu a aconseguir, a part dels purament pedagògics, era que aquest estudi, al moment de ser publicat, pogués ser-

vir com un element més de comprensió per al lector, no solament dels fets pedagògics en ells mateixos, sinó del propi artista en estudi.

Aquest treball convertit una mica en el mínim comú múltiple de la mostra, va ser realitzat el curs 1975-76 i s'hi van dedicar unes 5 sessions d'hora i mitja cada una. Donem a continuació alguns dels treballs fets per nens.

«Viladecans, des de 1968, s'interessa molt per la seva obra. Des d'aquest any comença la seva etapa actual, que és la d'un art pobre i un art conceptual.

- Així que l'art és una font de coneixement.
- No li agrada el que nosaltres entenem per pintura racionalista.
- Li interessa l'obra fràgil i no la tradicional.
- Es creu un petit poeta visual.
- El seu concepte sobre una obra és que ha de tenir ànima o esperit, que no sigui una obra freda.
- Pensa que l'art ve donat per cadascú i que el significat de les seves obres l'ha de

treure cada persona a la seva manera.

El racionalisme, separat de l'art o esperit, crearà una obra freda.

- Els objectes que fa servir més cops acostumen a ser un drap de la pols, un fregall, un porró, i a quasi tots apareix un triangle que a dalt porta una espurna d'algun color elèctric, una "A", o sigui, tots els elements d'una cosa amb l'excepció que en una obra hi ha un barret de copa, símbol de riquesa i poder.

El perquè de la utilització del triangle és que el número 3 és molt important, tant com ho havia estat per als egipcis i els hindús.

- Opinió sobre Viladecans:

A mi particularment no m'interessa gaire l'art que fa actualment, més aviat no m'agrada l'art en general, però per escollir-ne un, escullo l'art clàssic de paisatges, etc.

Crec que el seu art només val la pena per anar a veure'l un cop, i lleugerament, puix que en ser tan poc vist i estrany es fa pesat; en canvi si anés a veure una exposició d'art clàssic no em cansaria tant. En això influeix si es pot trobar un significat o una relació de l'obra amb el títol i amb nosaltres.

La gent corrent que no entenem d'aquesta classe d'art, en veure una obra on hi ha unes graelles amb una lletra "A" pensem que és absurda, sense significat i estúpida.»

«Aquest senyor expressa en quasi totes les seves obres l'esborrall i els forats. Fa servir colors molt vius i utilitza molts objectes; també fa servir sorra i guix. Posa a les seves obres la lletra "A". També utilitza el tres, perquè, segons ell, és un número que entra en totes les cultures.

»També fa servir elements populars: porró, blau. Exposa també una banya de brau, que significa l'homenatge a un poeta, i també el filferro —segons la meua manera de veure com a barrera— i unes cadenes que poden significar força.

»Els colors vius em sembla que els utilitza perquè la gent es fixi més en les seves obres.

»El senyor Viladecans va dir que tardava més a pensar que a dibuixar, i no li agradava molt el dibuix, ja que diu que intenta allunyar-se d'allò que pinten els altres.

»Va dir que de vegades es basava en allò que passava al carrer.

»Les seves obres són totes iguals, ja que fa

servir quasi sempre els mateixos elements. Em sembla que les seves obres no tenen massa mèrit, ja que hi posa elements que no fa ell; el que hi posa són objectes ja realitzats; per tant, no és ell qui fa tot el que posa a les seves obres, com per exemple, el porró, etc., són elements fets per altres. Són materials que posa per completar la seva obra, ja que ell intenta explicar-nos el que passa a la realitat.

»Ell es limita a foradar les seves teles i pintar-les; les altres coses les compra o les troba.

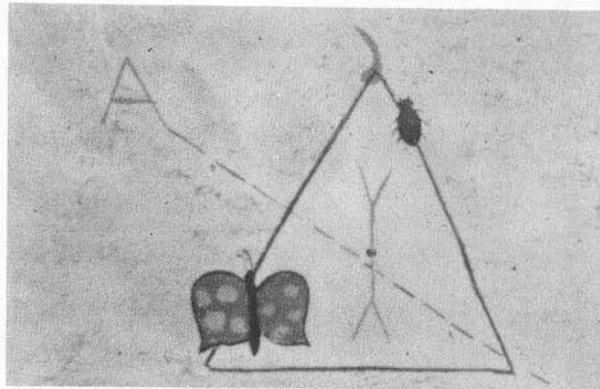
»Per tant, el que ell fa no és pintura ni escultura, ja que la meitat ho posa ell i l'altra meitat ho posa la humanitat; per tant el que fa, per mi, són treballs manuals.

»Les seves obres no m'expressen res, ja que les trobo inexpressives i no m'agraden.

»Aquest autor es basa en la cultura catalana i en la realitat de la vida.

»Posa elements que van dirigits a poetes o amics seus.

»Utilitza elements molt iguals o repetits freqüentment, particularment a mi no em va agradar.»

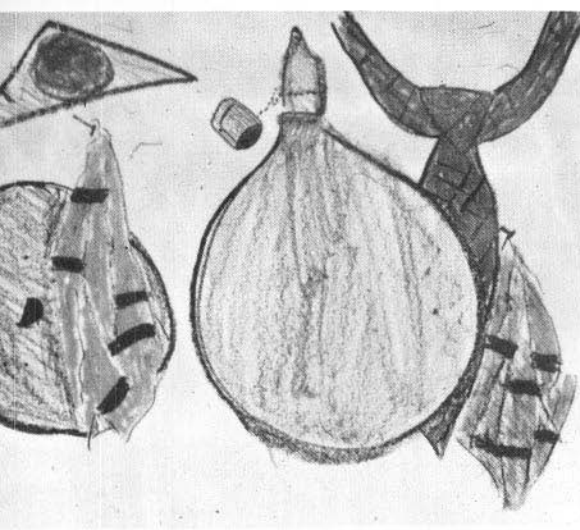

«Objectes que fa servir sovint en els seus quadres:

un porró	un escarbat
una corbata	un ou
unes cadenes	una papallona
una espina de peix	un guix
un drap de la pols	terra i sorra
paper	una bossa d'anar a
un barret	comprar
palla	un rellotge
pol	

fa servir molt les circumferències i els triangles

»Tots són objectes populars i usuals que es fan servir correntment.
 »Té una obra que és un poema. Fa servir sovint les circumferències, triangles i lletres majúscules i minúscules, i fa una composició de lletres i objectes.
 »Ell pensa que el nom de l'obra és un altre element d'aquesta obra, i que així es pot veure un significat, el que és per a nosaltres la seva obra i el que veiem i creiem que és.

Concepte general

»Viladecans va començar a ser conegut i a exposar les seves obres el 1960-70.
 »Aquest autor visita sovint persones com Miró i Raimon.
 »Li interessa el cine. El seu autor preferit és Buster Keaton en el cine còmic, Dreyer i Bergman.
 »Està interessat en la poesia i molt per l'art i l'art conceptual.
 »Aprecia els materials no pictòrics; té poc interès per la pintura tradicional.
 »Ell es considera com un petit poeta, és a dir: la poesia visual.

»Pensa que és més important la idea d'una obra que la matèria.
 »Pensa que l'art és:
 »Un treball artístic no és només un treball d'una matèria, sinó que ha de ser amb alguna cosa dintre, que tingui una sensibilitat.
 »Recull les coses quotidianes i que ens envolten i no coses diferents d'altres països.
 »L'art comença a sentir quan comença la vida.
 »Pensa que l'art és una font de coneixements com una altra.

Opinió

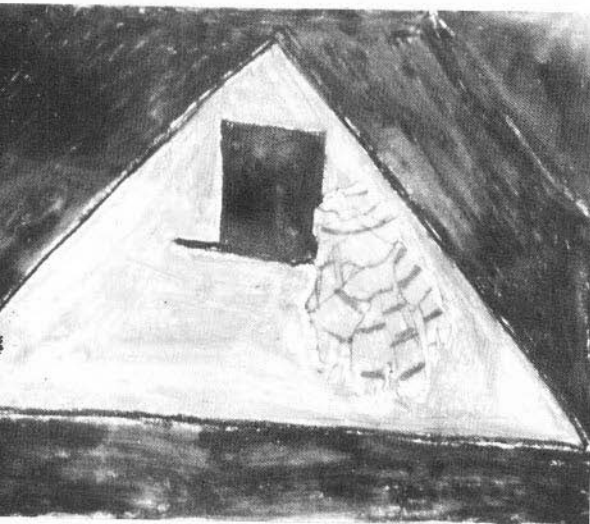
»Em sembla que Viladecans és un pintor comprès per una minoria de persones. Trobo que de l'entrevista amb ell no vaig poder treure res en clar, ja que deia que havíem de ser nosaltres els qui ho havíem d'entendre. Crec que el seu estil és original, que està bé i que té bastant personalitat.»

Generalitats, conceptes generals

»A la seva obra hi ha moltes coses repetides, com els colors, uns colors elèctrics, de fons blau, verd, etc. En les seves obres fa servir elements populars, corrents, que es fan servir a la vida quotidiana i als quals nosaltres no donem importància, però ell tracta de fer-los ressaltar. Aquests elements són: baietes, fregalls, cadenes, llenya, instruments del camp, porró, ou. També un element general que fa servir a les seves obres són les lletres que estan en relació amb el color que fa servir per elaborar la seva obra.

Elements generals en les seves obres

»Elements populars:			
Xarxes	Rellotge	Sabó	Lletres
Cadenes	Porró	Triangle	Plàstics
Brotxa d'afeitar	Cordills	Escarbat	Claus
Venes	Cordes	Espina de peix	Roses
Espadraps	Ham	Barret de copa	Teles
Guix	Falç	Bossa	Llenya
Esborrall	Pel·lícula 35 mm.	Daus	
Pols	Fregalls	Números	

Anàlisi

«No podem dir que Viladecans sigui un pintor, ja que a les seves obres l'únic element pictòric (a l'original "pintoresc") que hi ha és el color; quasi tots els elements que fa servir són de relleu i estan enganxats o lligats. Viladecans és aficionat a la poesia i quan llegeix algun poema que l'afecta, llavors per fer-li com un homenatge li dedica una obra seva. Un exemple és l'obra en què hi ha una banya amb el nom de lluna. Ell per fer aquesta obra es basa en el poema d'un poeta andalús al qual li agraden molt els braus; aquest poema parla d'un brau que s'enamora de la lluna; per això a la seva obra posa una banya, que significa el brau, i la lluna.

Opinió

«La veritat és que les obres de Viladecans no m'agraden. Tal vegada perquè no les entenc i perquè no m'hi identifico, malgrat que em semblen unes obres molt originals i interessants, si s'entenen. A mi em sembla que les seves obres no volen dir res, però alguna cosa deuen voler dir, ja que en un llibre escrit per ell diu que tota obra artística, tant de pintura com de relleu, ha de comunicar alguna cosa i que ha de tenir una sensibilitat; també diu que per elaborar una obra d'art cal relacionar el que és racional amb el sentiment que et ve de l'ànima; per això es pot

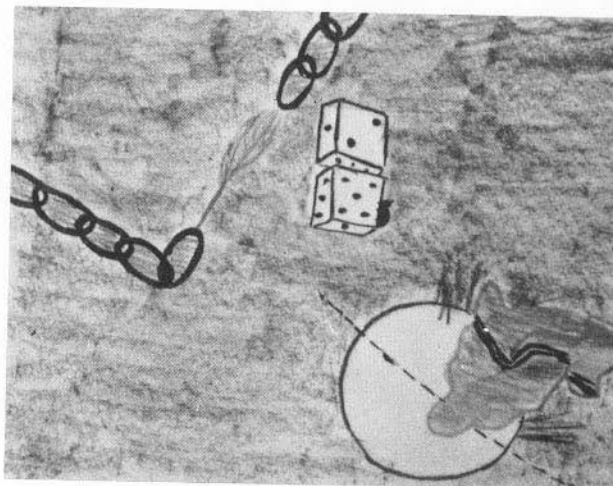
dir que Viladecans és un petit poeta, perquè en moltes de les seves obres fa servir la poesia visual.»

«Veient l'obra de Viladecans trobem unes composicions d'una sèrie d'elements molt populars en la seva majoria, que molt poca gent, o millor dit, ningú, desconeix. Els seus elements més utilitzats són: sabó usat, un fregall, un drap de treure la pols, guix, cordill, cistells, etc. Els objectes ja esmentats són com si diguéssim recursos per interpretar una idea, una poesia o una frase significativa. «A més a més d'elements populars, fa servir uns elements que ell considera de gran comunicació (el cercle, l'esfera, una mena d'esputna de color verd o taronja, la figura triangular, la vocal "a"). Tots els elements ja citats de comunicació són quasi comuns a totes les seves obres; per ells podríem identificar l'autor Viladecans.

«El color que fa servir és molt poc variat; només utilitza amb una intensitat més gran colors molt elèctrics, com blaus, carbasses o marrons.

«La meua opinió és que el conjunt de l'obra de Viladecans no arriba gaire a la gent; és clar que això no li passa només a Viladecans, sinó que li passa a l'art en general, però de totes maneres em sembla que Viladecans a les seves obres és molt poc comunicatiu i per comprendre i analitzar les seves obres es necessita la definició del pintor sobre elles. M'agrada Viladecans encara que no el compregui, o sigui que m'agrada estèticament.»

Jordi Cerdà

Explicarem el funcionament d'una biblioteca en una classe de 4t. i 5è.

A l'escola hi havia llibres —no gaires—, però cadascú podia dur-ne de casa o anar-ne a buscar a la Biblioteca Municipal. Cada setmana es feia biblioteca. Aquesta estona —uns $\frac{3}{4}$ d'hora— podia servir per fer activitats relacionades amb llibres: lectura o treballs diversos. El mestre hi intervenia molt directament pel que fa a la tria de llibres. Veies que era impossible que alguns nois es llegissin els llibres que havien triat, bé pel contingut, o per la llargada o per les dificultats de llenguatge.

Teníem un fitxer a la classe. Un cop acabada la lectura del llibre, havien d'omplir la fitxa amb les dades del llibre:

- Títol
- Autor
- Il·lustracions
- Format del llibre
- Pàgines
- Editorial
- Col·lecció
- Resum del llibre
- Opinió del lector (signada pel lector)

Més endavant, quan vam tenir força fitxes, vam ordenar-les en un fitxer més gran per gèneres: els contes, per exemple, classificats en meravellosos, de viatges, d'animals com a protagonistes, etc. També vam classificar els de consulta, incloent-hi aquells que, tot i essent contes, ens expliquen alguns temes relacionats amb les àrees d'experiències.

La classificació s'anava modificant a mida que ens topàvem amb algun llibre que no encaixava a cap dels apartats.

Un cop a l'any s'havia de preparar un treball monogràfic d'un llibre. S'havia de presentar bé i, un cop acabat, exposar-lo a la classe i encetar un diàleg amb els companys.

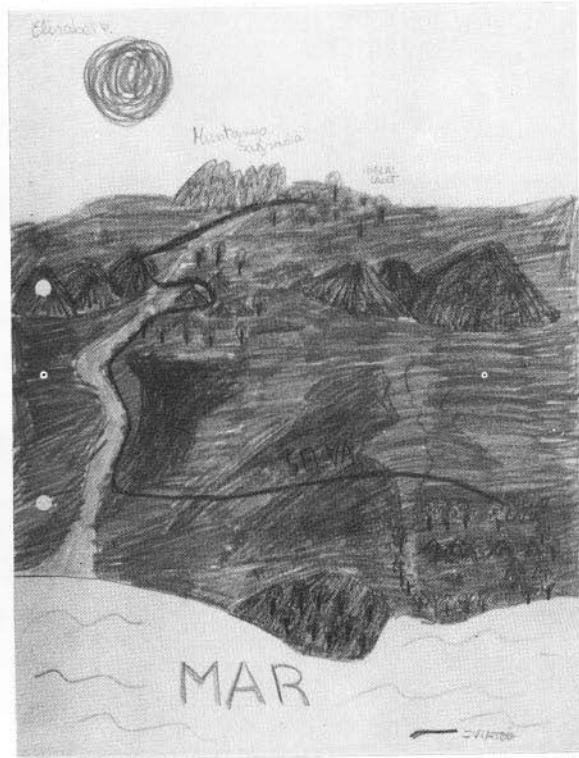
Els treballs tocaven molts aspectes i variaven segons el llibre i el lector:

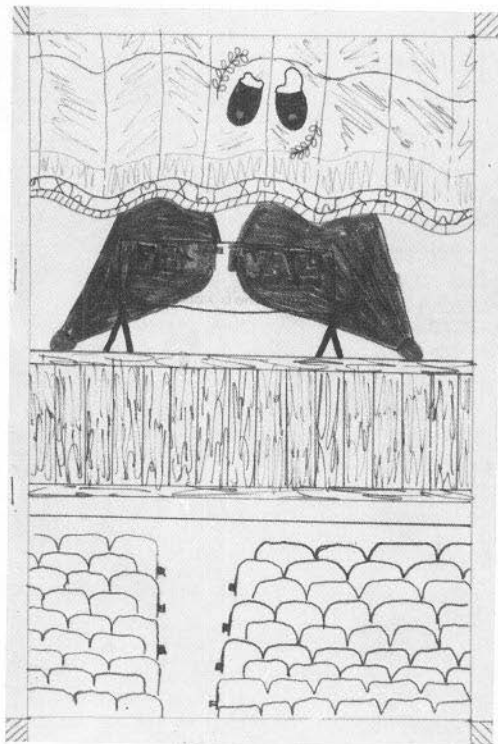
- Fitxa del llibre
- Biografia de l'autor (que els obligava a consultar llibres i enciclopèdies)
- Treballs de comprensió
- Treballs sobre l'estructura narrativa
- Treballs de llenguatge (tant com podíem lligats a la programació de llenguatge)
- Valoració del llibre
- Valoració dels dibuixos

Vam tenir la sort de poder tenir un dia entre nosaltres Sebastià Sorribas, autor d'uns quants llibres molt llegits a la classe. Se li van fer preguntes, i vam xerrar-hi una bona estona. Una altra visita que hem d'agrair moltíssim va ser la de l'Ignasi Riera el qual, més que res, va desmitificar la idea que tenen els nois respecte un escriptor. Ens va explicar que qualsevol cosa quotidiana pot servir per fer-ne un conte. Ell mateix va estirar el fil del record i ens va explicar un munt d'anècdotes que, tractades d'una manera determinada, poden convertir-se en literatura. Després d'això, tots ens vàiem en cor de posar-nos a escriure.

Vegem alguns resultats dels treballs monogràfics:

Les preguntes de comprensió se'ls feien de diverses maneres: amb dibuix; tot i que alguna il·lustració del llibre els donava ja la pista, els suposava un esforç de comprensió poder dibuixar un itinerari, una descripció, etcètera.

Itinerari que fa Bora, del poblat Laïta, fins arribar al poblat Lacet («Viatge al país dels Lacets», S. Sorribas).

També correspon a comprensió fer-los fer un treball sobre algun personatge. En general, si el llibre està mínimament ben fet, l'autor crea uns personatges amb una manera d'actuar constant al llarg del llibre. Si demanes que t'expliquin per escrit com és tal persona, suposa que el lector l'ha anat seguint amb el conjunt de reaccions o intervencions i n'ha pogut deduir la manera de ser:

«En Cap-pelat, bé, li deien cap-pelat perquè precisament era el contrari, perquè tenia un cap d'escarola, però se'l va tallar i ara li diuen en Vicentet que és el seu nom vertader. És... És... bé no sé com dir-ho perquè és més mogut que un sac d'abelles i el que no entenc és que sempre està a la lluna. I totes les llunes, eh! Perquè hi ha nens que només estan a la lluna de València, però ell no, a la de Bilbao, Madrid, ...»

Quant a l'estructura, van sortir algunes gràfiques per explicar l'evolució de la intriga a través d'un conte. Així vam poder constatar que la intriga tenia un moment àlgid al començament i, evidentment, al final. El del començament servia per enfundar-nos en el llibre. De tant en tant puja per evitar que decaiguin els ànims del lector.

Didàctica

Treballàvem també nivell de llenguatge. Sobretot s'adonaven que en els diàlegs hi havia barreja de nivells. Els nens tan aviat parlaven una llengua molt pròpia d'ells, com de cop s'esquitllaven cap a una llengua culta o literària (a vegades provocada per un excés de por a la normativa):

dels decorats en prendrà cura la Mariona
la nova és certa

venim a apuntar-nos, Tanet

També ens servia per introduir-nos en el llenguatge científic:

injecció de combustible

maneta d'acceleració

tauler de comunicacions

En alguns casos, pocs, com en els llibres «El Rei Gaspar», «En Bernat i els bandolers», ens posava en contacte amb variants dialectals.

Una altra part era la valoració dels llibres i de les il·lustracions. Per evitar comentaris tan buits de significació com «m'ha agradat perquè és molt bonic», se'ls feien preguntes formulades de moltes maneres:

Quin tros t'ha agradat més/més poc, per què?

Has trobat algun tros avorrit/divertit, quin?

Quin tros t'has llegit més de pressa? Per què?

Generalment les crítiques que fan als llibres són d'aquesta mena: poc diàleg, poca acció; els molesta la intriga gratuïta, no els agraden les accions absolutament deslligades de la realitat a no ser que ja entri en el gènere ciència-ficció; volen que acabin bé, però després se'n queixen. Diuen que en la realitat no passa així.

Incloem aquí una crítica força significativa d'un noi de 5è. del llibre «El rei Gaspar» d'en G. Janer Manià:

«Jo crec que hi ha trossos, com alguns del somni, que perds la memòria i perds els contes i, és clar, plegués. Hi ha moments que en el llibre no s'entén si somia o li diu al taverner que li posi més vi...»

Però més endavant valora allò que a ell li sembla positiu:

«Aquest llibre m'ha agradat per la intenció, ja que és el primer llibre que escriu per a nens i per a gent gran...»

I així, de mica en mica, els nois es van acostumar a llegir i a saber valorar allò que llegeixen.

DÈFICITS ESCOLARS ALS BARRIS DE BARCELONA

Durant els últims anys s'està parlant molt de la manca de places escolars, la deficiència d'equipaments, l'abarroament de les aules, l'esperada i costosa gratuïtat, les subvencions i moltes coses més. Hi ha hagut un bon nombre de reivindicacions populars en el terreny escolar on les Associacions de Veïns han jugat un paper de catalitzador en pro dels serveis col·lectius de cada barri i s'ha tingut en compte com a suma de reivindicacions parcials, però cada vegada és més necessari passar d'aquestes reivindicacions puntuals a la planificació general dels centres escolars pels barris de Barcelona.

Tenint en compte les experiències d'informació existents al centre de Documentació de «Rosa Sensat», s'ha elaborat un estudi que acaba de publicar-se, on s'intenta donar una visió de conjunt de les necessitats dels barris i la manca de planificació.

La delimitació dels barris es complexa perquè n'existeixen, segons diversos criteris, els històrics, els municipals, etc. Els que es presenten en aquest estudi són barris delimitats segons les actuals Associacions de Veïns i han estat delimitats per ells mateixos.

L'estudi recull les edats compreses entre 3 i 14 anys, que inclouen Preescolar i EGB. De

tota manera, en aquest article sols fem referència al període obligatori.

Dèficit i distribució de places

En primer lloc, cal veure: si tots els nens en edat d'ensenyament obligatori (6-13 anys) tenen condicions per complir la llei: ¿hi ha escoles per a tots?

A Barcelona falten 18.122 places escolars (dèficit sense compensar) en els barris; de tota manera, el primer que s'ha de dir és la mala distribució de les places existents: mentre en 21 barris hi ha dèficit, Sarrià té un superàvit del 411 %.

Els barris que tenen la taxa més alta són: Sarrià, 411 i Pedralbes, 225. Aquests dos barris estan equipats quasi totalment per escoles d'iniciativa privada i és on hi ha els millors equipaments escolars.

La major part dels barris on existeix dèficit físic, tenen una elevada composició d'immigrants i forta densitat de població.

El següent problema i bastant més difícil és: de quina manera estan escolaritzats els nois i noies que tenen una plaça? Aquí ja entrem en la qüestió de la qualitat de l'ensenyament, però no sense referir-nos abans a l'actual distribució de llocs escolars segons

Barris on la taxa d'escolarització no arriba al 100 %:

Vallbona	82	Barceloneta	95
Ciutat Meridiana	50	Casc Antic	99
Verdum-Roquetes	97	Coll-Vallcarca	81
Canyelles	0	Esquerra Eixample	81
La Pau	64	Sant Antoni	69
Maresme-Besòs	86	Poble Sec	92
Poble Nou	89	Les Corts	91
Guinardó	86	Zona Franca	94
Carmel	82	Magòria	46
Fort Pienc	94	Montjuïc	0

els sectors i veure el sector d'ensenyament que predomina a cada barri, segons la proporció d'alumnes escolaritzats. L'escola estatal es majoritària a 12 barris i n'hi ha 6 on no hi ha cap escola.

El sector religiós es predominant a 16 barris i n'hi ha 5 que no tenen cap escola. I per últim, l'escola privada, que es majoritària a 15 barris, en 5, no en té cap.

La taxa d'alumnes per aula dóna una idea sobre les condicions de qualitat de l'ensenyament. La taxa que estableix el MEC tant a preescolar com EGB, BUP i les classes tècniques de FP es de 40 alumnes/aula; aquesta taxa es considera inadmissible segons els criteris pedagògics; com més petit és l'alumne més baixa ha de ser la taxa; l'estudi recull la taxa recomanada per l'UNESCO de 28 alumnes/aula a l'edat d'EGB.

El 38 % dels alumnes a Barcelona estan escolaritzats en aules de més de 40 i el 82 % en aules de més de 30 alumnes. Desglossant aquestes dades per sectors i a nivell de barri, l'escola estatal és la que té la taxa més alta, seguida de la religiosa i la privada, amb la més baixa. Les taxes més elevades es troben en el següents barris: Trinitat Vella, Guineueta, la Sagrera, La Pau, Congrés, Turó de la Peira, Font Pienc, Barceloneta i Gràcia.

Centres que no tenen condicions

A més de les aules en males condicions i dels pabellons prefabricats, un altre tipus d'equipament que no compleix els requisits necessaris per poder impartir l'EGB són els centres amb menys de 6 aules. A Barcelona existeixen 254 escoles d'aquest tipus, d'aquestes, 205 són privades, 28 religioses i 24 estatals (unitàries). Aquests centres escolaritzen uns 35.000 nens i nenes a nivell de bàsica. Segons els criteris utilitzats sols la meitat d'aquestes escoles poden continuar; de les restants, algunes han de tancar les portes i d'altres poden reconvertir-se en parvulari.

Gratuïtat i subvencions

La realitat de Barcelona està molt lluny del que diu la LGE quan parla que l'escola ha de ser gratuïta... Tenint en compte que en situació de gratuïtat o semi-gratuïtat ho estan els alumnes de l'escola estatal i els subvencionats el 100 %, a Barcelona sols hi ha el 46,1 % dels escolaritzats que formin aquest grup. El quadre n.º 1 dóna les taxes de «gratuïtat» a cada barri.

PER ENTENDRE EN POLÍTICA

(democràcia per a principiants)

Obra pensada per a iniciar en la política democràtica els nois i noies de 10 a 15 anys. Magníficament il·lustrada per Pilarín Bayés.

34 pàgines. 50 pessetes. Hi ha, també, edició castellana.

Per a comandes:

icp

INSTITUT DE CULTURA POLÍTICA

Gran Via, 651, 1er, 1a
BARCELONA

Tels. 301 85 40
301 86 95

QUADRE N.º 1

	Alumnes es- colaritzats a l'escola esta- tal o escola subvencionada al 100 %	Taxa de gratuïtat	Resta d'alumnes
Vallbona	352	—	100,0
Ciutat Meridiana	440	528	45,4
Torré Baró	1.618	70	95,8
Trinitat Nova	1.724	167	91,1
Trinitat Vella	1.047	287	78,4
Verdum-Roquetes	2.358	3.110	43,1
Canyelles	—	—	0,0
Guineueta	2.387	478	83,3
Prosperitat	5.027	1.050	82,7
Sant Andreu	2.613	4.900	34,7
Bon Pastor	2.454	1.094	69,1
La Sagrera	2.774	1.859	59,8
St. Martí de Provençals	5.775	2.792	68,2
Verneda			
La Pau	1.300	129	90,9
Maresme-Besòs	4.548	44	99,0
Poble Nou	2.456	3.084	44,3
Clot-Camp de l'Arpa	1.524	2.605	36,9
Vivendes del Congrés	2.612	2.547	50,6
Turó de la Peira	6.770	6.241	49,1
Guinardó	4.215	4.601	47,8
Carmel	3.074	4.140	42,6
Horta	2.104	4.167	33,5
Sagrada Família	3.012	9.194	24,6
Dreta Eixample	898	6.963	11,4
Ciudadella-Fort Pienc	2.523	828	75,2
Barceloneta	1.758	933	65,3
Casc Antic	1.269	5.725	18,1
Districte Vè	5.293	2.645	66,6
Vila de Gràcia	6.518	8.412	43,6
Coll-Vallcarca	1.000	1.586	38,6
Montbau-Penitents	2.253	2.261	49,9
Vall d'Hebró	732	1.189	38,1
Sant Gervasi	1.731	10.705	13,9
Vallvidrera	327	802	28,9
Sarrià	1.313	13.543	8,8
Pedralbes	—	—	0,0
Turó Park	—	—	0,0
Esquerra Eixample	4.436	6.623	40,1
Sant Antoni	1.946	1.415	57,8
Poble Sec	3.368	1.258	72,8
Hostafrancs	2.621	1.064	71,1
Sants	4.727	5.299	46,6
Les Corts	2.134	4.668	31,3
Magòria	—	—	0,0
Zona Franca	1.726	3.479	33,1
Montjuïc	—	—	0,0

Equipaments necessaris

Per absorbir el dèficit físic a Barcelona, s'han de crear 647 aules per a EGB, però per aconseguir una bona escolarització en termes d'equipament se n'hi han de sumar a més a més 1.928 que farien desaparèixer el dèficit funcional escolaritzant a tots els nens a 28 alumnes per aula.

Al quadre n.º 2 (columna 1) hi ha les aules que s'han de crear a cada barri per cobrir les necessitats.

Quants centres fan falta?

Els criteris pedagògics que s'apliquen per saber els mestres que necessita una escola es fa sobre la base que cada aula en necessita 1,2. Segons aquests criteris, falten 2.990 mestres si s'arribés a les 2.575 aules que s'han de crear i 895 mestres per cobrir el dèficit en l'actual situació d'equipaments. Al quadre n.º 2 (columna 2) hi ha la relació de mestres necessaris a cada barri.

Centre de Documentació
de Rosa Sensat

QUADRE N.º 2

	Total aules a crear per eliminar el dèficit físic i funcional	Total mestres que falten
Vallbona	3	7
Ciuta Meridiana	43	60
Torre Baró	5	17
Trinitat Nova	4	24
Trinitat Vella	16	25
Verdum-Roquetes	45	96
Canyelles	—	7
Guineueta	33	49
Prosperitat	64	103
Sant Andreu	51	89
Bon Pastor	33	56
La Sagrera	55	74
St. Martí de Provençals Verneda	86	117
La Pau	46	62
Maresme-Besòs	34	71
Poble Nou	82	138
Clot-Camp de l'Arpa	119	150
Vivendes del Congrés	53	87
Turó de la Peira	134	226
Guinardó	102	139
Carmel	126	184
Horta	60	105
Sagrada Família	136	216
Dreta Eixampla	53	86
Ciutadella-Fort Pienc	40	42
Barceloneta	5	21
Casc Antic	65	87
Districte Vè	96	131
Vila de Gràcia	93	166
Coll-Vallcarca	34	69
Montbau-Penitents	31	64
Vall d'Hebró	14	31
Sant Gervasi	63	98
Vallvidrera	—	20
Sarrià	22	36
Pedralbes	5	(+18)
Turó Park	114	158
Esquerra Eixampla	180	224
Sant Antoni	72	105
Poble Sec	63	103
Hostafrancs	38	69
Sants	100	152
Les Corts	61	71
Magòria	18	21
Zona Franca	39	68
Montjuïc	—	13

SOBRE LA INTRODUCCIÓ DEL CATALÀ A L'ESCOLA

Tots sabem la repressió que ha sofert la llengua i cultura catalanes a partir de l'any 39. No és gens estrany que tot el que es feia per defensar la nostra identitat, especialment durant els primers anys, s'hagués de fer en condicions de clandestinitat.

En aquesta situació va néixer «Òmnium Cultural», entitat privada que va dedicar, i encara dedica, tots els seus esforços a promoure i defensar la cultura catalana, considerant com a element molt important la llengua. Cal dir que les tasques dutes a terme per aquesta associació eren finançades pels propis socis. Malgrat aquesta repressió, els catalans no hem deixat mai de reivindicar i exigir el dret a la nostra supervivència com a poble. Aquesta lluita constant ha fet possible que la situació actual sigui ben diferent a la dels anys quaranta (no ens enganyem, però...).

Som conscients que l'element més important en la nostra riquesa com a poble és la normalització de la llengua catalana i la seva introducció a l'escola; en aquest sentit l'any 1970 el MEC ens donà esperances en aprovar la Llei General d'Educació amb la qual s'obria una porta perquè l'ensenyament del català a les escoles pogués ser possible. Contràriament al que esperàvem, aquest organisme oficial no va assumir cap responsabilitat perquè això fos una realitat, ja que no va fer cap mena de planificació educativa: professors, plans d'estudi, dotacions econòmiques... Això vol dir que l'ensenyament de la nostra llengua havia de continuar depenent de la iniciativa privada.

«Òmnium Cultural», que des dels primers anys de la seva existència havia organitzat classes de català, va aprofitar la porta oberta del MEC per fer una campanya d'extensió de l'ensenyament de català a les escoles. Per poder dur a terme aquesta tasca va crear la DEC (Delegació d'Ensenyament Català) a la qual, d'una manera o altra, hi estem vinculats la majoria dels professors de català.

El primer pas d'aquesta extensió data del 1971, quan la DEC ofereix a l'Ajuntament de Santa

Coloma de Gramenet la possibilitat de donar classes de català a les escoles del seu municipi; el qual hi està d'acord, però amb la condició de no haver-se de fer càrrec de les despeses que això comporta. «Òmnium Cultural» s'encarrega, doncs, de pagar els professors. La campanya que es proposava aquesta entitat en una població com aquesta, suposava un inici cap a la professionalització dels professors de català. A partir de l'any següent (72-73) es creen nous llocs de treball a diversos barris i rodalies de Barcelona i comença la demanda de classes per part d'algunes escoles i Ajuntaments. El curs 74-75 fou quan Cornellà organitzà una forta campanya popular sota el lema «El català al carrer el curs que ve». Van sorgir problemes amb l'inspector d'ensenyament que dificultà molt aquesta tasca i les classes no van poder començar fins el darrer trimestre del 76. Aquell any també es va produir una forta campanya popular de denúncia a l'actitud presa pels 18 regidors que digueren «No al català». Arran d'això, l'Ajuntament va aprovar un decret municipal d'ajut a la cultura catalana prenent així refer l'espectacular relliscada. Després d'aquest fet va començar una forta demanda de classes a les escoles, centres, barris... als quals era difícil d'arribar fins aleshores. I és així com «Òmnium Cultural» comença a rebre algunes aportacions de corporacions municipals, caixes d'estalvis, etc...

EL PROFESSOR DE CATALÀ DINS L'ESCOLA

Tot el que s'exposa en aquest punt, correspon a la situació en què es troben els professors de català a la majoria de les escoles. Cal constatar, però, que sempre hi ha honoroses excepcions.

Els professors de català ens trobem amb grans dificultats per fer el nostre treball. Intentarem fer una llista no exhaustiva d'aquestes dificultats:

— Sovint el professor de català és considerat

com un intrús al qual es deixa entrar al centre a donar les classes i res més. El director i el claustre no el tenen en compte sinó per als problemes d'ordre i disciplina que puguin sorgir i en els que «el catalán» es troba implicat.

— A l'hora de fer la programació del curs ningú no diu res al professor de català. L'hora, o les hores de català són, per tant, un afegitó i algunes vegades s'han de fer fora d'horari escolar.

— I les hores que fem els professors de català, que els mestres les cobren com a permanències...?

— I les escoles privades que s'estalvien el sou d'un mestre a costa de les hores del professor de català que són pagades per «Òmnium Cultural»...?

— També cal destacar la desproporció de nombre d'hores que es dediquen a l'assignatura de llengua catalana. Mentre que a la llengua estrangera li corresponen tres hores setmanals i a la llengua castellana un mínim de cinc, al català un màxim de dues. Un altre dels problemes és la falta de material que patim per treballar, a causa de no tenir accés al fons de material de l'escola i que ningú es preocupa que els nens es comprin el llibre de català.

— Sovint la inclusió de les notes de català al butlletí de qualificacions no té altre efecte que deixar content al professor de català. Ni

els mestres, ni els pares, ni els alumnes no es creuen que allò va de debò, que aquella assignatura té una incidència real en el curs i en la formació dels alumnes.

No cal dir que tots els punts esmentats fan que l'assignatura de llengua catalana sigui presa amb poca serietat per part de tothom. Una anècdota significativa podria ser la d'una mestra que, mentre la professora de català donava la classe, ella es dedicava a tocar la flauta dins la mateixa classe.

CONDICIONS LABORALS DELS PROFESSORS DE CATALÀ

La situació laboral actual dels professors de català és escandalosament precària:

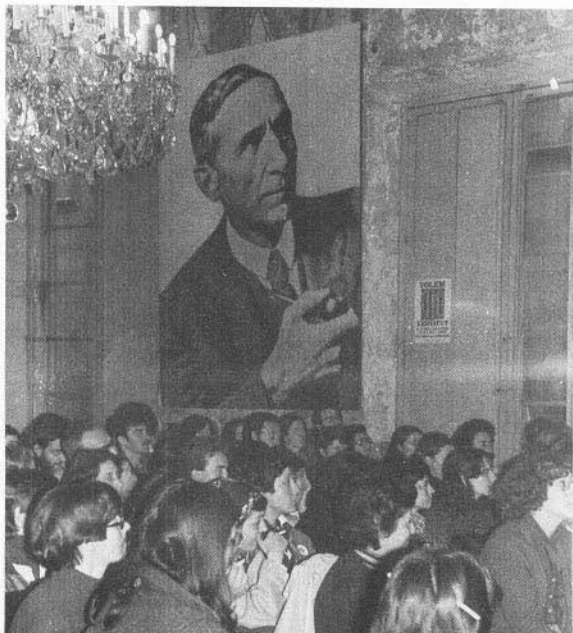
— Som treballadors de l'ensenyament sense un reconeixement «oficial» del nostre treball.

— No tenim contracte laboral, amb tot el que això comporta d'instabilitat a la feina.

— No tenim assegurances de cap mena i les despeses mèdiques i de farmàcia corren a càrrec nostre i han de sortir d'uns sous molt baixos.

— Alguns de nosaltres que depenem, pel que fa al sou, directament dels Ajuntaments, ens trobem encara en una situació més precària i arbitrària. Es dona el cas de professors que encara no han cobrat cap mensualitat del curs que estem acabant. Altres estem condemnats a no menjar els dies no treballats (incloses les vacances) ja que cobrem únicament les hores treballades.

— Per acabar-ho d'adobar ens trobem que, a causa del fet que molts depenem de la DEC de Barcelona, altres d'Ajuntaments de diverses poblacions, i d'altres d'entitats i organismes de tota mena, ens resulta molt difícil

treballar conjuntament i mantenir qualsevol tipus d'organització comuna.

MOVIMENT REIVINDICATIU

Davant tota aquesta situació, el professorat de català, tant aquells que depenem de la DEC, com aquells que depenem d'Ajuntaments de comarques, vam iniciar abans de Pasqua una mobilització seguida d'una vaga activa de cara a aconseguir unes reivindicacions mínimes, les quals concretàvem en els següents punts:

- Normalització de l'ensenyament del català i reconeixement del nostre estatut professional i laboral d'ensenyants.
- Augment del 25 % del sou amb efectes retroactius des de gener.
- Compromís de resoldre urgentment la qüestió de les assegurances dels professors de dedicació plena.
- Participació del professorat en la gestió de la DEC, exigint una efectiva democratització de l'organisme del qual molts depenem.

Arran de la nostra lluita i de les gestions dutes a terme:

- El governador civil, senyor Sánchez Terán, va prometre fer les gestions necessàries per tal d'aconseguir les assegurances per als professors de dedicació plena.
- L'Ajuntament de Barcelona va aprovar una aportació de vint milions de pessetes destinades a resoldre el problema de l'augment de sou per a tots els professors vinculats a la DEC, iniciativa a la qual es van afegir alguns Ajuntaments.
- L'«Òmnium Cultural» va acceptar de formar part d'una comissió mixta amb els professors per tal de controlar la distribució d'aquests diners.
- La Diputació va pressionar a la resta dels Ajuntaments per tal que resolguessin degudament els seus compromisos amb els professors de català.

AVUI, PERÒ:

- L'actual governador civil veu molt difícil d'aconseguir les assegurances promeses al professorat de dedicació plena.

● L'Ajuntament ha aturat el procés de lliurament dels vint milions.

● Les gestions dutes a terme per la Diputació, i segurament secundades darrerament per l'actual governador civil, per pressionar alguns Ajuntaments, no han tingut encara una resposta favorable.

● Els organismes actuals dels quals depenem, abusant del seu plantejament no empresarial, no es responsabilitzen de la nostra situació laboral futura.

CREIEM QUE:

L'ensenyament del català i en català ha de ser un dret reconegut i assumit a tot l'àmbit del Principat pels organismes oficials de l'Estat i per les corporacions locals i provincials que els representen mentre no tinguem aquells organismes autònoms que el poble avui reivindica.

Per avançar en aquest camí cal fer un plantejament global de tot l'ensenyament, dins el qual els professors de català som un element a tenir en compte. De moment, però, cal tenir present el possible establiment del «Decreto de Bilingüismo», les característiques —i per tant conseqüències— del qual no s'han fet públiques en detall ni han pogut ser esmenades pels principals afectats. En aquest sentit cal exigir que tots els organismes públics i privats catalans es responsabilitzin enfront d'aquest projecte i pressionin el MEC per tal d'aconseguir la intervenció democràtica en la seva elaboració abans de ser decretat.

L'alternativa plantejada per l'Assemblea de Professors de Català per tal d'unificar-nos i endegar seriosament la nostra tasca arreu de Catalunya és: la creació d'un organisme format per tota mena d'entitats ciutadanes a nivell de tot Catalunya, que gestioni i controli econòmicament les assignacions adreçades a aquest ensenyament —assignacions que s'haurien d'exigir al MEC i, en cas de negativa, als organismes públics catalans. Aquest organisme alhora s'ha de dotar d'una comissió tècnica que hauria d'estar formada per aquelles entitats que actualment ja estan fent aquesta feina.

**Comissió del Dossier de l'ASSEMBLEA
DE PROFESSORS DE CATALÀ**

Editorial Casals

MATERNAL PREESCOLAR

Material didàctic i realitzacions pràctiques per al desenvolupament educatiu del nen.

E.G.B.

Tots vuit cursos amb Lectura, Llenguatge, Matemàtiques, Ciències Naturals, Ciències Socials, Plàstica.

B.U.P.

PRIMER: Matemàtiques, Ciències Naturals, Llengua, Història.

SEGON: Matemàtiques, Literatura, Llatí, Física i Química, Geografia.

TERCER: **NOVETAT:** Física i Química, Ciències Naturals, Introducció a la Filosofia.

ENSENYAMENT EN CATALÀ

MATEMÀTICA E.G.B.: Els cinc primers nivells disponibles pel setembre 1977; la segona etapa en preparació. Traduccions de les edicions castellanes.

Col·lecció EL PENELL

Material programat per al treball de llengua que els nens han de fer a l'E.G.B.

1r. — FOC (textos i treballs), 2n. — TREPA (de pròxima aparició), 3r. — CORRIOLA, 4t. — ESCLETXA, 5è. — EINA, 6è. — CATALÀ 2n., 7è. — CATALÀ 2n., 8è. — LLETRES DE MOTLLE.

MATERIAL COMPLEMENTARI

Fitxes d'ortografia: sèrie 1: de 2n. - 3r. nivell: 8 quaderns; **sèrie 2:** 3r. - 4t. nivell: 7 quaderns; **sèrie 3:** 4t. - 5è nivell: 5 quaderns. Agrupats en una carpeta per a cada sèrie.

Col·lecció MOLÍ DE VENT

Material programat d'aprenentatge del català per als nens castellanoparlants.

1r. — ELCASTELL D'IRÀS I NO TORNARÀS (llibre de l'alumne.)

Nova edició amb treball de lectura i escriptura.

GUIA DIDÀCTICA (novetat)

2n. — TRES I NO RES (de pròxima aparició)

Col·lecció ESTRIS

1r. — LLENGUATGE (novetat)

Col·lecció ESTUDIS

1r. — UNA TEORIA SINTÀCTICA PER A L'ESCOLA (novetat)

Editorial Casals
DEMANEU CATALEG

Casp, 79. Barcelona-13
Tel. 2 45 72 03-04

La LGE vista per la Comissió Avaluadora

No és pas massa fàcil esbrinar, al llarg de tres farragosos volums, què és el que la Comissió d'Avaluació de la LGE pensa d'aquesta Llei. El propi Informe elaborat explica que ha estat confegit per grups diversos i que no tothom ha estat d'acord amb els resultats del treball. Sabem, d'altra banda, que no va existir cap coordinació en la feina dels diversos equips. D'aquí ve que no se n'acabi de treure l'aigua clara i que, al terme de la lectura, no arribem a entendre quin és el judici global que es fa de la LGE i de la situació educativa.

Hi ha, però, alguns intents de judici global que val la pena destacar. Em referiré sobretot a passatges continguts en el primer volum, on s'intenta realitzar una aproximació de conjunt al que ha estat la LGE i la seva aplicació en els últims sis anys.

La Comissió fa un judici positiu, però no entusiasta, de la Llei. Diu, per exemple: «La LGE presenta, sobre todo, en relación con la legislación que la precede, un notorio espíritu liberal, y tanto por su intención como por su articulado, representa un paso importante hacia una normativa democrática» (p. 100, v. I).

La manca d'entusiasme, i les crítiques que es formularan a la LGE, provenen, fonamentalment, de la seva falta de realisme. És a dir, es reconeix que la LGE ha sofert una notable degradació en la seva aplicació, i això s'atribueix a tres fets:

- 1) «Parte de los problemas que han surgido en su aplicación, la normativa ulterior que se ha apartado de sus directrices, y la superación actual de muchos de sus tímidos pronunciamientos, constituyen algunas de las consecuencias previsibles en toda ley que pretende reformar ampliamente una de las instituciones sociales, sin tener en cuenta su interacción con el resto de las dimensiones públicas del país» (p. 101). Argument que sota diverses formes, apareix molt freqüentment en el text.
- 2) «De modo sistemático puede decirse que, en la concepción de la LGE no parecen reflejarse los elementos contradictorios y las tensiones, no sólo económicas y sociales, sino también políticas, que se pueden registrar en 1969» (p. 41).
- 3) La poca participació del professorat i dels diversos sectors de la població en la seva elaboració. La Comissió creu que aquest ha estat un element negatiu, i es declara «muy sensible a las deficiencias que en materia de participación social ha podido observar en las tres fases de la reforma educativa» (p. 34). Al mateix temps «entiende que toda insistencia es escasa cuando se trata de advertir que su trabajo debe ser ampliamente contrastado con los puntos de vista de los medios de opinión, de las representaciones institucionales y, muy especialmente, del profesorado de los diversos niveles» (p. 34-35).

Com es pot comprovar, el tipus de crítica fet a la LGE recupera els arguments que s'han donat durant aquests anys des de l'esquerra: difícilment es pot canviar el sistema educatiu si no canvia el sistema polític i social; la Llei havia estat elaborada per un grup d'experts sense consultar gairebé a ningú i va ser mal acollida pel conjunt del professorat, fet que va debilitar-la dins una situació política ja molt complexa, etc. La voluntat democràtica de la Comissió Avaluadora, repetidament consignada en el text, els dona una lucidesa política francament esperançadora.

Llàstima que, una vegada més, els fets no la confirmin: la mateixa Comissió va refusar la col·laboració oferta per un Col·legi de Llicenciats d'enviar una sèrie de consideracions i suggeriments per contribuir a l'avaluació.

Així, doncs, la Llei no es satisfactòria del tot, perquè no va preveure els canvis polítics del país, i perquè no es democràtica. Amb tot, no sembla una mala base de treball: «Lo antes expuesto, y la flexibilidad que confiere a la ley el no ser un cuerpo cerrado de normas, así como las posibles concreciones y revisiones que admite su Preámbulo, hacen de ella, en conclusión, un punto de partida válido y adaptable a la nueva situación española, y a la educación que dicha situación requiere» (p. 101).

Cal, però, realisme. I aquest realisme es basa en dos punts: estem en una nova conjuntura econòmica i existeix avui una voluntat de sentit crític i democràtic.

Del primer punt se'n deriva el fet que «vuelve, pues, a primar la idea de utilizar juiciosamente recursos que siempre resultan escasos, y la propia idea del bienestar se ha vuelto problemática» (p. 44). Del segon, en surt l'exigència d'aprofundir en «la igualdad

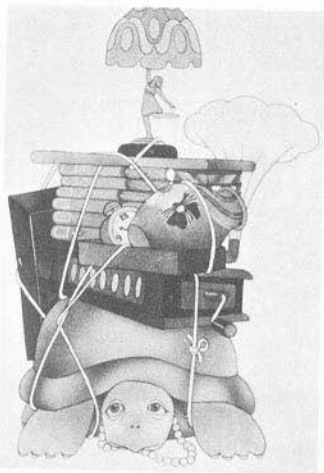
de oportunidades, el mejoramiento de la imagen pública de la Formación Profesional y el logro para los destinatarios del sistema educativo de una mentalidad de convivencia democrática» (p. 44).

És en aquesta qüestió de la mentalitat de convivència democràtica que la Comissió insisteix a partir d'aquí: com modificar els ensenyaments de formació religiosa, política i física en un sentit democràtic, etc.

He de confessar que, vist el conjunt de l'informe, aquest programa no em convenç. Ara resulta que el MEC ha fet follies econòmiques amb la LGE —potser proposar la gratuïtat n'és una?— i que cal moderar «juiciosamente» les despeses. En contrapartida, la «formación política» quedaria substituïda per una «educación cívica», que no se sap ben bé quin professorat la impartiria; s'hauria de millorar la formació religiosa, que no pot quedar exclosa de la formació universitària; i en els papers del MEC, apareixerà, deu vegades en cada pàgina, el terme «democràcia», perquè no ens quedi cap dubte sobre les seves intencions.

Marina SUBIRATS

Editorial Lumen a favor de las niñas

Una feliz catástrofe
Rosa Caramelo
Arturo y Clementina
Los bonobos con gafas

Otra

*alternativa
a la literatura
infantil*

Bibliografia

¿Quins llibres han de llegir els nens? Publicacions de Rosa Sensat, Barcelona 1977.

És una relació d'obres existents al mercat, per a nens fins a 14 anys, realitzada per Assumpció Lisson i Eulàlia Valeri. Ofereix una orientació per donar als nois llibres de lectura que estiguin al seu nivell de comprensió (vocabulari, expressió, sintaxi, etcètera) i que aporten una temàtica estimulants de tipus humà.

Aquesta publicació troba el seu origen en l'interès d'unes persones (M. Teresa Codina, Pere Darder, Marta Mata, les autores i altres) pel problema de la lectura, a nivell global, i en l'intent d'unes escoles (Costa i Llobera i Talitha) per orientar els seus alumnes tant sobre les lectures existents com sobre les contínues novetats editorials. Això donà lloc a la formació d'un equip de treball, i com a resultat, l'any 1961, una obra de gran utilitat, que va fer aparèixer ciclostilada l'«Hogar del Libro», sota el títol de «Indicaciones sobre lectura». Però entenent que l'interès d'aquest treball radicava, en gran part, en la seva modernitat, l'any 1964, «Nova Terra» i «Escola Activa de Pares», la van publicar posada al dia amb el títol de «¿Qué libros han de leer los niños?». El 1966 i 1968 en van sortir noves edicions, l'última en coedició amb l'editorial «Casals», la qual es va preocupar de realitzar una difusió molt més àmplia de l'obra. El 1969 va aparèixer un annex amb les novetats de l'any. A partir de l'any 1974 se'n fa càrrec «Rosa Sensat», i la primitiva guia ciclostilada

es converteix en l'interessant obra que ara apareix **¿Quins llibres han de llegir els nens?** (han sortit alhora l'edició catalana i l'edició castellana). Aquest treball respon a les característiques següents:

a. Els llibres ressenyats s'han experimentat en les escoles anteriorment citades i darrerament a «Costa i Llobera», «Orlandai» i «Ton i Guida», amb un total de cent nens i nenes de cada edat.

b. La publicació té totes les orientacions i introduccions necessàries a totes les edats i apartats, per tal que pugui fer-se entenedora i utilitzable a totes les persones que no tinguin relació directa amb aquestes escoles.

c. Manté uns criteris d'adequació pedagògica al nivell mental dels nois. I fa especial esment a la qualitat literària, d'il·lustració i edició.

d. Finalment, es procura que els llibres citats siguin d'un preu assequible.

Les obres ressenyades estan agrupades per edats o nivells i subdividides per temes.

A cada edat, es relacionen uns dos-cents cinquanta llibres, i cada un d'ells surt citat a un sol nivell. Això té el gran avantatge que l'educador disposi d'un bon nombre de títols per a cada edat, però, lògicament, accentua les dificultats de concreció. Per obviar-ho es transcriuen en majúscules els llibres més adequats a cada nivell.

Dintre de cada edat, les obres s'han agrupat en dos grans apartats: llibre de contes i llibre de coneixements. El primer comprèn tot tipus de narracions amb personatges reals o fantàstics, així com contes populars, clàssics, llegendes o llibres de viatges i

aventures. Al segon apartat, i a fi de facilitar el treball a les escoles, les obres s'han agrupat en ciències naturals i ciències socials. També té un apartat de poesia i obres de teatre per ser representades. Finalment, dos índexs, un d'autors i un altre de títols, serveixen per localitzar cada llibre i determinar immediatament a quina edat correspon.

Per tot el que hem dit fins ara, es pot deduir la utilitat d'aquesta obra per a escoles, biblioteques, pares o totes aquelles persones que s'interessin per la lectura dels nens.

A les escoles els interessarà perquè hi trobaran un complement als llibres d'estudi i una iniciació a la lectura. Per aquelles que no disposin de biblioteca ni de pressupost per a comprar llibres, serà una gran eina per crear una biblioteca-classe, indicant a cada alumne un llibre del nivell adequat per després fer intercanvi amb els companys. Per a les biblioteques i pares és igualment profitós, però tenint sempre en compte que les obres citades s'han experimentat en nens d'unes escoles en les quals se segueix un procés de lectura continuada, i, per tant, les llistes que es donen s'han d'adequar al tipus de nen concret ja que el fet de recollir i sistematitzar tot el material (uns 2.700 volums) representa una feina continuada i àmplia, i considerant la gran importància que per a la publicació té la seva actualitat, esperem que es vagi revisant per disposar sempre d'una edició, al dia, de l'obra en qüestió.

Concepció MARTÍNEZ

JOSEP M. CORMAND,
LLUIS LÓPEZ DEL CASTILLO,
ANGELS PRAT de l'Assessoria
de Didàctica del Català

**Programació de llengua
a 1a. Etapa d'EGB**

Ed. BIBLIOGRAF,
Barcelona 1977

Just a les acaballes del curs, ens ve a mà aquest llibret de programació de llengua a 1a. Etapa i just en el moment que els mestres som obligats a reflexionar sobre la nostra feina. Reflexió —aiguabarreig de conhort i desànim— d'un curs plantejat amb fites elevades a les quals difícilment arribem per les raons més diverses. Sempre ens queda la impressió que no s'ha aprofitat prou el temps.

Pel que fa al llenguatge, any rere any, quan planifiquem el curs ens resistim que els nens treballin sobre un manual escolar o, si més no, que en facin un ús excessiu. Així doncs, és a partir del llenguatge viu del grup-classe, de textos degudament escollits i d'altres materials, que plantegem unes didàctiques correctes, si més no atractives.

Per què, doncs, els nens no assoleixen els nivells de llenguatge que desitgem?

Ben segur que les raons són diverses, però que estariem d'acord en una de ben important: la manca d'una bona programació de llengua a les nostres escoles.

És per això que hem acollit amb gran interès aquest llibre de programació. L'hem llegit a corre-cuita per fer-ne una primera valoració.

Els autors assenyalen molt bé que és una programació de **continguts** de llengua catalana, centrada en tres aspectes: I. Llenguatge, II. Morfosintaxi, III. Fonologia-ortografia. Cada un ve situat per unes orientacions generals concises però clares sobre els continguts, i seguit de la programació de cada un d'aquests aspectes al llarg dels 5 nivells de 1a. Etapa d'EGB. Val a dir que és una programació ben esglaonada, completa i degudament exemplificada i que se'ns presenta com una eina de treball molt valuosa.

El que els autors no ens diuen —suposem que per modèstia— és el llarg treball d'estudi, sistematització, comprovació i reflexió sobre el llenguatge que hi ha sota dels seus planteigs de programació. Potser no ens ho diuen per no esverar-nos massa, la qual cosa no aconsegueixen. Els mestres ens adonarem prou, sobretot en passar les pàgines dedicades a orientacions generals, que el contingut i la sistematització de llengua que es demana del mestre difícilment són a les nostres mans per motius que tots sabem. En definitiva un bon planteig de llengua com el que proposen els autors vol dir una teclà més a tocar necessàriament en la nostra llarga formació postnormal.

P. F.

M.ª Victòria NAVARRO, Tere PITXER, Alfred RAMOS, **El llibre de Pau**, Ed. Estel, València 1976.

S'ha publicat al País Valencià un llibre per a l'ensenyament de la llengua als primers cursos, primer i segon recomanen els autors, de l'EGB, de M.ª Victòria Navarro, Tere Pitxer i Alfred Ramos; dibuixos de Teo i calligrafia de Félix Navarro.

Aquest llibre és fruit d'un treball d'equip, no solament perquè és un equip qui l'ha confeccionat, sinó que també —ens consta— perquè formen part d'equips més amplis de mestres preocupats per fer una Pedagogia afermada a la base i que en algun sentit recull les seves preocupacions.

I és que el que deuria ésser normalitat, al nostre País Valencià, és notícia. És notícia perquè podem comptar amb els dits de la mà els llibres de què disposem per a les nostres escoles en la nostra llengua i centrats en el nostre medi. És notícia, perquè, com exposarem, el que s'ha fet és interessant. I és notícia perquè no fa pas olor de podrit com la llengua que preconitza el búnquer-barraqueta.

El llibre, al nostre parer, intenta salvar almenys dues qüestions que cal esmentar: —S'ha volgut fer un llibre de text, és a dir, perquè sigui utilitzat a diari a l'escoles, i que malgrat tot no es converteixi en una d'eixes eïnes odioses.

—S'ha volgut fer un llibre de llenguatge que vagi més enllà de la lectura o comprensió lectora.

És evident que la solució d'aquests dos problemes no és única i per tant no pot dir-se que sigui la millor forma de resoldre'ls però amb seguretat que és un treball important.

El primer d'aquests ha comportat una sèrie de treballs com: la selecció d'un vocabulari bàsic per a les edats de sis i set anys complerts, la selecció d'uns centres d'interès i l'elaboració de la historieta a tenor de: vocabulari i dels centres d'interès.

Això d'un vocabulari bàsic respon més a necessitats adultes que no pas a les dels xiquets concrets de cada classe. Pensem que les paraules bàsiques depenen, d'entre altres coses, de la classe social a la qual es pertany, al nivell socio-cultural de la família, del medi on es viu, emigració, etc. i, de més a més, de les necessitats socials que preferentment imposen els mitjans de comunicació. Però no podem recusar aquest treball, que a més de no imposar cap limitació al text a l'estil de MI MAMA ME AMA A MI, ens pot servir de guia.

Així com sense una selecció de paraules bàsiques s'hauria pogut fer igualment aquest mateix llibre, els centres d'interès sí que tenen un sentit dins la seva estructura.

Alguns dels centres d'interès són: el cos humà, la higiene, el menjar, la casa, el temps, el joc, els oficis... El text exposa vivències reals que es poden donar en una bona part del País Valencià, sobretot en les ciutats grans, costeres i d'horta (més difícilment a les poblacions de l'interior), i

per altra banda, la utilització dels diversos codis emprats afavoreix el distanciament suficient entre la historieta que es conta i cada vida real.

Però si el que hem dit estigués sol, podria resultar estèril, com succeeix en altres molts llibres. Per a mi, aquest llibre no serviria per a res si es pensés donar-lo als xiquets i que vagin llegint. No estaria ni adaptat a les edats recomanades. El llibre preveu una col·laboració mínima, però imprescindible, entre l'alumne i el mestre, un comportament no clàssic.

El codi gràfic, amb una tècnica molt propera al còmic, narra la història amb un dibuix encert per als xiquets d'aquestes edats, si bé no deixa d'emprar els diversos plans i d'aprofundir en detalls. Totes les coses que fan possible les activitats sobre lectura i interpretació de la imatge.

Quant al text, realitzat amb calligrafia cursiva uniforme, empra les següents modalitats d'expressió: narració, diàleg, cançons, contes escenificats (cal destacar l'adaptació del conte «Els set germans», d'Herminio Almendros a titelles), dites i endevinalles. Totes aquestes formes d'expressió fan del llibre més un motor d'activitats de llenguatge, que no pas un llibre de lectura a seques. És un llibre, més que altra cosa, per a la comprensió i expressió oral amb tota la seva riquesa, i per a la comprensió lectora a més del que hem dit sobre la imatge. El llibre, a l'hora de la pràctica, planteja un dilema: o es fa d'ell una cadena d'activitats que desemboca en l'avorriment i la

imposició, o s'aprofita, com entenem que és la intenció dels autors, per potenciar les seves formes de creativitat. Cosa aquesta darrera que deuen resoldre els companys que l'utilitzen.

També s'ha de dir que els autors estan preparant un llibre per al mestre i que esperem que tingui el mateix encert d'aquesta primera part. El que en diríem la part formal té alguna deficiència, que esperem que siguin esmenades per a la pròxima edició: ens referim al color dels dibuixos, que sigui a totes les làmines i que s'esmenin dos petits errors lògics de narració.

Voldria acabar agraint i animant a tots aquells que tenen a les mans l'ajut a aquests treballs, perquè a l'escola hi hagi el material apropiat, perquè tot estigui més a prop de la base (xiquets, pares i mestres) i perquè la normalitat de la nostra llengua sigui prompte una realitat.

Manuel Civera Gómez
d'ACIES. València

EN TORN DE MARCO

El fenomen d'acceptació massiva que va acompanyar Heidi es repeteix actualment amb Marco. Els nens, i els no tan nens de vegades, es queden absorts mitja hora contemplant el telefilm. Es pot assegurar que per a molts menuts aquesta estona del disabte al mig dia representa i encarna un significat molt especial: és el seu programa. A nosaltres, pares o educadors, ens correspon valorar el fet i jutjar-lo per ajudar els nens a situar-se davant del programe.

Crec que com a introducció pot ser interessant situar l'autor, l'obra i la seva època. D'Amicis va néixer a mitjans del segle passat, i fins els 26 anys es va dedicar a la carrera de les armes. Va lluitar al costat de Víctor Manuel de Savoia per la unificació italiana. En deixar la vida militar es dedicà a escriure, però sense perdre l'esperit que fins aleshores l'havia mogut. Aquestes dates biogràfiques em semblen importants per comprendre la seva obra. Quan d'Amicis escriu, la unificació d'Itàlia és un fet tangible, però feble i insegur. Cada regió fins aquells moments havia desenvolupat el seu tarannà autònom, i per tant en aconseguir-se la unitat els vincles comuns eren mínims i artificiosos.

La seva obra pretén fomentar l'esperit nacional i l'orgull patriòtic. Amb la ploma pretén continuar el que havien iniciat les armes. Un aspecte

per garantir l'homogeneïtat dels italians era la incidència mentalitzadora sobre els nens. Una bona part de la seva obra va dedicada a ells, sigui de manera directa, sigui amb tractats pedagògics.

L'escola italiana de l'època estava estructurada per la llei Casati, que respectava els interessos de les classes dominants i seguia la seva política, oferia possibilitats a una minoria selecta i responia als criteris rígids, jeràrquics i classistes de divisió entre els coneixements culturals i l'ensenyament professional. El batxillerat anava destinat a les classes dirigents i els nivells inferiors es destinaven a les classes obreres. El llibre de D'Amicis «Corazón» apareix en aquest moment. En forma de diari, un nen explica els esdeveniments al llarg del curs i hi intercala els contes que cada mes explica el mestre. Tota l'obra, sobretot els contes,

tenen com a fita enaltir l'esperit patriòtic dels nens italians. En els contes un nen de diferent procedència exposa la seva vida i generalment la perd en la defensa d'Itàlia. El llibre, per la forma i el contingut, està pensat per

convertir-se en lectura escolar.

Per despertar les motivacions heroiques i patriòtiques que pretén ho fa utilitzant un estil molt sentimental i veement, que el porta a caure sovint en un lirisme desmesurat.

El tractament que dóna a diferents aspectes respon clarament a les directrius de l'època. La dimensió religiosa no surt en tot el llibre; la unificació italiana en gran part va

ser mantinguda per tendències laiques. Dóna una importància fonamental a la família i als vincles entre els seus membres, fonament de tota societat tradicional. L'aspecte social queda a nivell folklòric i no respon a cap plantejament seriós; reflectir la realitat de la desigualtat social podia entorpir la unitat. L'aspecte més treballat, doncs, és el patriòtic i heroic.

«De los Apeninos a los Andes» és un dels contes del llibre «Corazón». És la història d'un nen genovès que se'n va a l'Argentina per tal de buscar la seva mare que havia emigrat per ajudar a resoldre la incòmoda situació econòmica que patia la família. Al principi, les notícies de la mare arriben amb regularitat, però de sobte deixen de fer-ho i la situació es va fent angoixant. Veient que el temps passa i les cartes no es reben, Marco, un nen

de tretze anys, se'n va a l'Argentina a buscar la seva mare. La resta del conte és la narració de les desventures del nen fins a trobar-la. En tot moment la situació el depassa i es converteix en un ninot sacsejat pel destí.

Els esdeveniments, el vocabulari, el clima de la narració, traspuen sentimentalisme. El títol genèric «Corazón» defineix totalment el contingut.

L'adaptació del conte està feta pel mateix equip de guionistes i dibuixants que van fer Heidi. Seguint la petjada de l'anterior realització i usant els mateixos ingredients estan obtenint l'èxit desitjat.

Els guionistes han fet un treball de creació, almenys fins ara, perquè tots els capítols compresos entre la partida de la mare i el viatge de Marco per anar a buscar-la són invenció dels adaptadors. El nen es veu obligat a suplir l'absència de la mare. El pare i el germà queden poc caracteritzats: el germà viu la seva vida independent, allunyat del problema; el pare està ben definit com a professional, però no com a membre de la família.

És Marco qui s'ha de sacrificar: ell deixa l'escola, es posa a treballar, viu amb l'afany de recollir diners per anar a buscar la mare absent, fa les feines de casa... Sembla que el buit creat graviti únicament damunt d'ell.

El gran encert és la descripció de la vida de carrer, de veïnat i de ciutat, que dóna peu a una descripció ben feta de l'ambient social: problemes del naixement de la industrialització, atur, manca d'assistència sanitària correcta, picaresca...

La tècnica cinematogràfica em sembla perfecta. Han adaptat a les realitzacions amb dibuixos tots els recursos estètics que es fan servir a les pel·lícules d'actors. La gamma d'enfocaments, plans «picats» i «contrapicats»... és molt àmplia i fa que una mateixa escena es vegi alternant la imatge des de diferents angles.

El dibuix dels personatges em sembla reiteratiu, i no aporta cap innovació a l'utilitzat a Heidi. Són estereotipats, tous, no superen la barrera del dibuix pintat i no creen un fictici clima de realitat. Fa l'efecte d'uns ninots que es mouen sobre un fons.

Segurament el fet de ser un tipus de dibuix oriental ofereix més dificultats al moment de jutjar-lo. Em sembla poc expressiu, però recorda la pintura clàssica japonesa. La sèrie està encara en els primers capítols, en tindrà 52, però sembla que l'adaptació televisiva té tendència a exagerar els trets sentimentals del text original. Això pot ser perillós en els moments en que la narració literària traspua melodrama per tots costats. Ja ho veurem...

¡IDIOMAS!

Sm
Ediciones

FRANCÉS

Francés Iniciación
Je parle français
Cadet Rousselle
Le français élémentaire
La France au tableau
J'écoute puis je parle
SONIMAGE
Ici, la France
Les Français au travail

3.º }
3.º }
3.º, 4.º, 5.º }
4.º } E.G.B.
5.º }
6.º }
6.º, 7.º, 8.º }
1.º, 2.º, 3.º } B.U.P.
1.º, 2.º } F.P.

INGLÉS

English with Sounds and Patters
Hullo, Dick!
England on the Board
LOOK, LISTEN AND SPEAK
Let's work
English for Teenagers
The English at work

3.º }
3.º, 4.º, 5.º }
5.º } E.G.B.
6.º, 7.º, 8.º }
6.º, 7.º, 8.º }
1.º, 2.º, 3.º } B.U.P.
1.º, 2.º } F.P.

LIBROS DEL ALUMNO, LIBROS DEL PROFESOR Y MATERIAL AUDIOVISUAL PARA CADA TÍTULO

DISTRIBUIDOR EXCLUSIVO

cesma, s.a.
Aguacate, 25 - MADRID-25
Teléf. 208 69 40

COMERCIAL DE
Sm
Ediciones

Barcelona-16
Ausona, 97-99
Tel. 345 37 12

Publicacions de Rosa Sensat

Al servei dels mestres

Nova col·lecció

QUADERNS DE MATEMÀTICA

Primers Títols

VOCABULARI DE
MATEMÀTICA BÀSICA

PROGRAMACIÓ DE LA
MATEMÀTICA A LA
PRIMERA ETAPA

Ceradecor

Les ceres que no taquen

- Ceres que no són tòxiques.
- Ceres que es poden barrejar.
- Ceres que admeten les més suggestives barreges de colors
- Ceres lluminoses a les quals s'hi pot fer punta.
- Ceres que no necessiten fixador.

Si desitgeu rebre gratuïtament una mostra de Ceradecor, ompliu, retalleu i envieu el cupó adjunt a

FLAMAGAS SA

Sales i Ferrer, 7 - Barcelona-13

Voldria rebre una mostra gratuïta de CERADecor

Nom .....

Col·legi .....

Adreça .....

Localitat ..... Província .....